

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СРПСКИ СИОН

Год. XV

Број 19

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ
КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у петак 30. септембра 1905.

ЗВАНИЧНО.

Рукоположени и одликовани.

Његово Високопреосвештенство, Господин епископ пакрачки *Мирон*, благоизволио је сврш. богослова Николу Милојевића, одређенога за привр. парох. помоћника у Беловару, рукоположити 27. августа о. г. за за ђакона, а 28. августа за презвитера.

Његово Високопреосвештенство, Господин епископ пакрачки *Мирон*, благоизволио је отписом својим од 17. септембра о. г. а у знак Архидјерејскога признања и уважавања, како свештеничкога живота, тако и катихетскога рада, благословити јереју Димитрију Витковићу, кр. професору и катихети у Загребу, да се од сада место плавим може пасати *црвенијем појасом*.

Његово Високопреосвештенство Господин Епископ Бачки *Митрофан Шевић* благоизволео је декретом од 18. септембра (1. октобра) 1905. Бр. Е. 173. през. одликовати пароха у Вилову Георгија Иванића *почасним протопрезвитером*, те истога пароха дана 18. септембра (1. октобра) 1905. у храму св. краља српскога Стефана Дечанскога у Вилову произвести за *протопрезвитера*.

Из живота

Св. Максима Архиепископа.*

У „Србљаку“ пише се за Максима, да је био од корена православнога Симеона Немање, син деспота Стевана, а Стеван је био син Ђорђија деспота. Тај исти Стеван био је по знању и храбрости својој виђенији него многи други, а по љепоти чувен и сувише. Кад дочуо цар турски Амурат за ту храброст и вјештину његову, зажели га видити заједно с братом његовим Гргуром. Поручи дакле отцу њиовом Ђорђију, да му пошаље синове своје, да их види Мара царица, и зада му вјеру утврђену заклетвом, да ће их вратити опет живе и здраве кући. Отац се ослони на ту задану вјеру и заклетву и пошаље синове своје к Амурату да пооде кћер његову, и Амурат их прими лијепо и љубезно. Кад су се утркивали ту с Турцима на коњи, покажу се они тако вјешти и храбри, да их почну Турци ненавидити с те храбрости и са угледности њиове. И тако сплету из за-

* Ова два састава што их је написао својеручно блажене памети Никанор Грујић, владика пакрачки, нађосмо међу рукописима нашег покојног брата Илариона, те их овде доносимо у целости.

Уред.

висти којешта на њи и стану их опадати код цара и говорити му: ако ти пустиш те јунаке здраве и читаве кући, ти ће нас побједити напосљетку; ако ли их онаказиш и нагрдиш, ми ћемо предобити од њих земљу и отачбину њиову у наслеђовину нашу, као што је и било. Несретни и јадни тај цар послуша опадаче, преступи задану нечисту вјеру и заклетву своју, лиши обадва брата зеница очних, и тако их оправи натраг отцу. Кад чује и види отац шта им се догодило, преда се жалости и плачу без утјехе, и дуго је нарицао и јадиковао за њима као да су му помрли, незнајући ни сам шта говори. А кад се поврати мало од велике туге к себи, заповједи довести к себи много Турака, па сједе на земљу и нареди их поклати све, док није огрезуо сав у крв њиову. И наскоро за тим од велике туге и жалости премине, а најмлађи син његов Лазар наслеђи му престол деспотски. Али и овај није владао више него једну годину дана, па и он се престави. По смрти Лазаревој, Гргур отиде у манастир Хилендар и покалуђери се, а Стеван прими власт деспотску, и почне одбијати храбро Турке од земље своје колико је могао као слијеп. А кад види, да му нема ту више станка и останка, остави отачбину и отиде на запад. Како дозна цесар за њега, позове га к себи, и дочека љубезно, жалећи га што је тако несретан и дивећи се мудрости његовој. А да га и утјеши у несрећи његовој, даде му да живи у граду Београду, који је у Фријаулу. И ту се ожени Стеван и узме кћер кнеза Арбанаског, храброга Арнита, Ангелину, и она му роди доброга и љепога сина, овога блаженога Максима, кога даду учити књиге божије. Максим као што је био трудољубив и даровит, напредовао је брзо у наукама, и узучи за кратко време и наше и туђе све књиге, па послје тога примљен буде у двор цесарски. Што их је било у двору цесаревом, сви су се чудили љепоти и мудрости његовој; па и сама кћи цесарева загледа се у љепоту његову, и једанпут му рекне, и упита га, без свакога стида,

да јој каже, на кога наличи она, а он јој одговори: на онога, вели, што је извео из раја Адама и Еву. И тако посрами ју и одбије од себе. После тога чује краљ угареки за њега и за брата му Јована, па заште од цесара, да их пошаље њему. Цар их отпусти с чашћу, а они оставе Фријаул, узму мошти отца свога и матер, па дођу краљу, који их прими љубезно, и поврати им отачбину њиову Срем, гдје су се борили храбро и одупирали се тако сили турској, да их је похваљивао краљ више пута, и понуди истоме Максиму за жену неку сродницу своју Сибилу. Он пристане на ту жежитбу, али под тим уговором да Сибила прими вјеру православну; а кад се ова није хтјела склонити на то, он отиде крадом у манастир, који је био његова задужбина, и покалуђери се. Сибила се разкаје, па отиде и она у њиове калуђераце. А Јован брат Максимов и мати и сви вељуни жалили су и плакали дуго, што их је оставио Максим и отишао у калуђере. У тој жалости својој није живио брат његов дуго, јер је преминуо наскоро после тога, и није оставио за собом мужкога порода, али оставио је крајњу жалост народу Србском. По смрти Јовановој наваљивали су опет на Максима и краљ и сви вељуни, да прими власт деспотску; али он се није хтео никако примити тог господства, те тако дође на жалост иноплеменик у кућу и у отачбину њиову, који их изтјера из земље њиове. Максим узме мошти отчеве и братовљеве и матер, па отиде Радулу, војводи влашком. Овај христољубиви војвода прими их с радостном душом и веселим срцем, и ту се смире као да су код своје куће. Али наскоро за тим заметне се рат међу војводама влашким Радулом и Богданом, и кад већ дође до тога, да се побију, блажени Максим отрчи брже, па стане међу оба двије војске, и мудрошћу својом помири војводе међу собом и они се растану у љубави и врате се с миром сваки својој кући, славећи Бога и угодника његовог. Оба двојица њих признаду ту заслугу Максимову и враћајући му љубав, узведу га про-

тиму воље његове на престол архиепископије влашке. Послије некога времена пресели се милостива душа Радулова у вјечност, и послије њега постане војводом Михна, који је био опак и неваљале нарави. Свети Максим, који је провидио, да га је намислио лукави Михна издати султану Турскоме, надмудри га, и пошље к њему неке вељуне, који му кажу, да оправи Максима краљу Угарскоме, и да утврди мир с њиме, а Михна пристане на то, и оправи га с писмом у Угарску. Максим скупи тајно све што је имао понијети и повести са собом на пријеђе рјеку Олту, и отиде послије без свакога страха краљу. Ту сврши добро посланство своје, утврди с краљем мир, и пошље Михни писмено краљеве, али сам се не врати више на престол свој, него отиде опет у Срем. Овдје му опет не допусти иноплеменик онај вратити се у свој постриг, а он онда изиште од својта своих Јакшића Стевана и Марка једно на очи лијепо мјесто, које се зове Крушедол, и ту подигне с помоћу некога Јована војводе лијепог обитељ на име Благовјести пресвете Богородице, па скупи множину калуђера, с којима је живио, и које је учио и упућивао, док се није преселио мјесеца Јануарија 18. у вјечност к Господу, коме је служио с љубави од младости своје. Приповједају они, који су му били на изходу душе, да је видио два анђела у облику патријараха Александријских, Атанасија и Кирила у лијепом и сјајном одјелу, и да је говорио: одкуда дођоше к нама, ти богољепни људи у лијепој одјећи? Кад по многим знацима и откривању на сну, отворе седме године раку његову, нађу тјело његово цјелокупно заједно са одјелом, у коме је био сарањен, од кога је излазио пријатан мирис, и над којим су се збијала знамења, и лијечили болестници, који су га полазили с вјером.

Мајка Ангелина.

У српском Минеју, који се назива обично „Србљак“, пише се за мајку Ангелину, да је била кћи православног кнеза Арбанаског, храброг Аранита.

Она се одранила у кући код родитеља своих, и тако је напредовала у разуму и наукама, да је надвисила знањем и разумјевањем све сроднице и вршњакиње своје, које су јој и завидиле то увјек, кадгод би осјетиле у себи, да се немогу успоредити с њоме. А дивили су се и сами родитељи њени том брзом напредовању њеноме у свачему, чему се год учила. Најпослије даду јој учити науку христјанску и заповједи Божије. А она, као што је већ била вјешта другим наукама и пословима, изучи брзо и ту науку сву докраја. И кад дорасте и памећу и тјелом до удаје, ступи по вољи родитеља својих у брачну свезу са Стеваном, сином православног деспота српског Борђија. Исти деспот Стеван, за кога је пошла Ангелина, био је слијеп, јер га је лишио недавна пређе тога Амира, Султан Амурат зјеница очних. Али она није марила ни најмање за то, што је Стеван слијеп, него је живила с њиме у највећој љубави, пазила га врло лепо и покоравала се вољи његовој по заповјести великог апостола Павла, који вели: жене, покоравате се своим мужевима. А желила је од Бога, да јој даде имати порода с Стеваном, јер је он био од племенитог корена од племена царског. И тако, кад је проживила с њиме више година покоравачући му се, као што се пристои, у свему, Господ наш, који послуша свакога, кад га призива тко с вјером смилује се на њу, и као што је испунио некада жељу Ани, матери Самуиловој, те је родила Самуила пророка; тако испуни и њену жељу, те и она роди Максима новог Самуила, и Јована деспота. Новог Самуила каже се овдје зато, јер као што је помазавао Самуило у старом закону царева код Израилћана; тако је просвјештавао Максим у новој благодати људе вјером и крстом. Стеван супруг Ангелинин, кад види, да нема за њега станка у земљи, коју су нападали непријатељи, узме жену и дјецу па отиде с њима у Италију, гдје се пресели послије некога времена у вјечност; а Ангелина остане удова са двоје сирочади своје, који су растли и напредовали

www.брзору науки. А особито стари син њен тако се одликовао љепотом и науком својом, да се прочуло за њега и у двору цесарском. И у то доба писао је цесар Ангелини, и изискао од ње сина старијега за свој двор. Кад прође неко време по смрти Стевановој, а синови његови откривењем Божиим упућени, отворе раку отца свога, и нађу му тјело цјелокупно. Послије тога наскоро узме Ангелина те мошти, и као што је пренијела некада Јулијана првомученика Стевана из Јерусалима у Цариград, тако пренесе и она мужа свога Стевана новог мученика из Италије у Срем, и отиде с обадва сина своја краљу угарскоме. Краљ, ако и није био православан, прими их љубезно, и жалећи дјецу, што су остала сироте без отца, врати им у државу отачбину њиву Срем, земљу. А они кад приме од краља тај дар, настане се у својој земљи у граду Купинову крај ријеке Саве, гдје су живили у доброј вјери и чистоти и извршивали заповјест споменутога апостола Павла, кои вели: странолубја незаборављајте, јер су примали стране, дијелили сиротињи, и пуштали сужње из тамница. Стари син Ангелинин, коме је било крштено име Ђорђије, као млади деспот, није марио много нити се бринуо за земне ствари: зато се и није могао склонити никако на женитбу, него је желио себи, што је боље од женитбе, па с тога остави матер и млађег брата, да влада, а он отиде у манастир и покалуђери се, и ту је узео име Максима мјесто Ђорђија, које је добио на крштењу, а после некога времена постане архиепископ у Влашкј. Много се старао исти Максим за цркве, које је започео одма, како је дошао у Срем, зидати и подизати, могло би се рећи, као Симеон Немања. Он је подигао најпре цркву светога Николаја, коју је назвао манастиром Хоповом и довео тамо калуђере. Он је сазидео и благовјештенску цркву манастира Крушедола, кога је назвао митрополијом. А млађи брат његов Јован, кои је примио послије њега деспотство србско у Срему, ожени се и узме себи за супругу од племенитог рода, али није

дуго живио с њоме, јер се преселила наскоро за тим и та чиста душа Господу, и онда се сврши господство србско. А Ангелина, кад остане на тај начин на ново сирота, разда имање своје сиротињи, попушта сужње из тамнице, ослободи робље, и отиде к сину своме, владики Максиму у манастир, па се покалуђери и прими образ анђелски. Као калуђерица сазиде близу манастира синовлева цркву, и скупи око себе калуђерица, које је учила она сама и упућивала, како ће се старати за спасеније душа својих. Али и тај син њен, блажени архиепископ Максим престаји се прије матере своје, и отиде на истину Богу, кога је љубио од младости своје. И кад тако остане мајка Ангелина послије синова своих сама саморана, поживи још неко мало време угађајући Богу постом и молитвама, па премине и она с миром и отиде Господу, а тјело јој сарањено буде у цркви, коју је она зидала. Кад отворе после неколико година гробницу њену, нађу јој тјело, као мирисаву јабуку, сасвим цјело, и премјесте ју са синовима заједно у ћивоте у цркви пресвете богородице, гдје је чинила многа чудеса онима, кои су ју полазили с вјером.

* * *

Међу Иларионовим артијама, нашли смо и овај животопис мајке Ангелине, написан руком високопреосвећеног Г. епископа бачког Митрофана Шевића, као бившег управитеља манастира Крушедола, ког је за Илариона изволео преписати из рукописа манастира Крушедола, ког такође овде у целини наводимо.

Исти гласи:

„Сѣа сѣад, ангелина вѣше дѣци вѣгочѣстиваго кнѣза, дрвѣнитскаго, дрвѣнта хрѣбраго. ѿ вспѣтана вѣе вѣ дѣмѣ шѣца своѣго, прѣспѣкае рѣзвѣмѣ и прѣмоудрѣсѣю. ѿко ѿ вѣ зѣвѣсть подвѣгнѣти сѣрѣднѣце своѣ, ѿ сѣврѣстнѣе. ѿ прѣвѣзѣти хѣтрѣстѣю, ѿ разоумѣмѣ вѣсѣх. дивѣлѣхоужесѣ ѿ рѣдѣтелѣе разоумѣе ѣе. ѿ вѣ дѣвѣтсѣ оучѣти вѣжѣтѣна словѣса. ѿнаже ѿко ѿ вѣ ѿнех дѣклѣх хѣтрѣси. вѣсѣбрѣкѣ вѣ краѣн дѣшѣдѣ. ѿ вѣ сѣврѣшенноѣю моудрѣе дѣстѣгшѣи. сѣпрѣжѣна вѣе моужѣви, повѣлѣнѣмѣ рѣдѣ-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тель сеонхъ . поѣмлетъ ю сѣвѣ соупрѣж'ницюу Стефанъ дѣспоть . сѣвѣ бѣгочьстива дѣспота георгіа . ѣже въ малѣ прѣжде лишилъ вѣше . амира соул'танъ амбратъ . ѿчнѣхъ зенѣцъ . ѿнаже ни въ сем се неврѣже ѿ слѣпотѣ ѣгѣ . нѣ зѣло любаше ѣгѣ . радѣзашежесе еже ѣ чѣдо ѣмети съ ним . занѣ вѣти ѣмоу ѿ кор'кне бѣгорвдна . ѣ ѿ плѣменѣ црѣкаго . іако ѣспльнитисе на нѣи глѣм велікаго апѣла павла рѣеннымъ . жены повинюнтѣе мѣжем своимъ . ѣіже іако лѣпо вѣ повиннѣсе ѣмѣ въ вѣсмѣ . живеже съ ним лѣта довол'наа . гѣ же нашъ вѣсѣм ѣже съ вѣрѣю призивающим его . іакоже дрѣвале анны ѣ мѣрѣ самѣилеви испль'ны ѣи желѣніе . и раждаѣтъ самѣила прѣрка . такожде ѣ сѣи ѣ раждаѣтъ мѣжѣма нѣваго самѣила . и ѣванна дѣспота . самоуѣлже въ дрѣвнемъ зѣконѣ помазоваше црѣ въ іслѣий . ѣзже въ новѣй блгдѣти просвѣщаѣ лѣдѣи вѣрѣю . ѣ крѣщеніем . Стефанъ же ѣже ѣ рѣсно въспоминаѣмы . гоненію вѣвшоу на странѣ той . поѣмлетъ соупрѣж'ницюу ѣ ѣвѣ чѣде свой . приходѣтъ въ італію . и тоу житію кѣнѣцъ прѣймлетъ . ѿнаже ѣв'сѣиривъ съ ѣвойма чѣдѣи своимѣи . ѣтрѣціиже прѣспѣваѣхъ възрастѣм ѣ моудрѣстѣю . нѣипаче старѣишн сѣз іеѣ . іако прослоутисе крѣсоте ѣ прѣмоудрѣсти ѣгѣ въ двѣрѣ кѣсарѣвѣ . ѣ послаѣтъ съ воуѣзѣми . въ ѣже . прискоити тѣмѣ въ своей ѣмѣ полѣте . по вѣрѣмѣниже малѣ по вѣжѣю ѣкрѣвнѣю . ѣкрѣвшѣ ракъ ѣца сѣгѣ . ѣ ѣврѣтѣше тѣло ѣгѣ цѣло и нерѣушимо . ѣ съ погрѣвателнимѣи . вѣрѣмениже малѣу мѣмотѣкшоу . ангѣлина рѣсно въспоминаѣма . поѣмлетъ мѣщѣи . іакоже дрѣвале іоуліанѣа прѣзомѣчника стѣфана . ѣ іерѣсма въ константин град . приносѣтъ . такѣжде ѣ съ стѣфана мѣжа своего . нѣваго мѣчника . ѣ італѣе въ сѣрмію . ѣ приходѣтъ съ ѣвойма сѣи кѣ крѣлю оуѣгѣрскѣмѣ . крѣль же ѣще ѣ невѣрѣем ѣдрѣжим . любѣзне прѣемлетъ ѣхъ . ѣ жалѣе ѣ ѣсѣиренѣи нѣ ѣ ѣца своѣго . дѣетъ ѣмъ въ ѣдрѣжаніе ѣчьство нѣ сѣрмію землѣю . ѣнѣже ѣ крѣла такоѣ дѣрѣ въспрѣемше . въдворѣшесе въ своей ѣмъ землѣи . въ градѣ кѣпинѣм ; при рѣцѣ нарицаѣмѣй сѣва . ѣ тоу въ блгѣи вѣкрѣ ѣ чѣстѣтѣ живѣѣхоу . іако ѣ на нѣхъ прѣжде рѣеннаго апѣла павла ѣспльнитисе глѣм . страннѣлюбѣе незавѣаѣте . нѣщѣе оуѣдрѣхъ . свѣзаніе въ тѣмнѣици ѣпоуѣшахъ . старѣишнѣе сѣи іеѣ георгіе млѣди дѣспоть . нѣ въсма ѣ землѣнѣхъ вѣщѣхъ ѣмѣше полѣченѣа . невѣсѣхѣте сѣе кѣ

вѣрѣ съвѣзѣпити . нѣ вълѣша желѣе . ѣставлѣаѣтъ мѣрѣ ѣ ѣнѣишаго вѣрата . ѣхѣдѣтъ ѣ вѣвѣтъ мнѣхъ . въ мѣстѣ георгіа мѣжѣмъ нарѣченъ въѣ . ѣже ѣ послѣжде възвѣдѣнъ въѣ на прѣстѣоль арѣхѣпѣкѣпства вѣлѣшкаго . зѣло попѣчѣніе кѣ црѣкамъ ѣмѣѣаше вѣженнаа та дѣша . начѣтъ зѣдати црѣкѣи въ своей ѣмоу землѣи . іакоже вѣи поѣстинѣ рѣши сѣмѣенн нѣманѣа . прѣвѣѣе въздѣвѣзѣтъ црѣковъ сѣгѣо нѣкѣли . ѣже и мѣнастѣрѣ ѣмѣноѣа хѣповѣ . и мнѣхъ съвѣразъ . вѣторѣю црѣковъ блгѣвѣщѣеніе прѣстѣе вѣѣе . мѣнастѣрѣ кроушѣдѣла . ѣже ѣ мѣтѣрополѣа ѣ нѣего нарѣченѣа въѣ . ѣнѣишнѣе вѣратъ ѣгѣ іѣваннъ възвѣдимъ вѣвѣаѣтъ на прѣстѣола дѣспѣтства землѣи своей . поѣемлетъ сѣвѣ соупрѣж'ницюу ѣ корѣне бѣгорвдна . въ малѣ вѣременѣ пожѣвъ съ нѣю . кѣ гѣу ѣхѣдѣтъ нѣскѣвѣрннѣа та дѣша . ѣ тѣгда кѣнѣцъ прѣѣтъ сѣвѣскоѣе вѣдѣчьство . прѣподѣвѣнаже ангѣлина сѣротѣтѣвѣм пакѣ ѣдрѣжѣма вѣ . ѣмѣеніе своѣе раздѣдѣ нѣшнѣм . въсѣаженіе въ тѣм'нѣици ѣпѣсти . раѣвъ своѣодо . ѣ ѣхѣдѣтъ кѣ сѣи своѣмоу мѣжѣмъ въ мѣнастѣрѣ . ѣ прѣемлетъ мѣн'тѣиѣ агѣлѣскаго ѣвѣраза . ѣ създа црѣковъ вѣлѣзъ мѣнастѣра сѣа своѣго . ѣ съвѣрѣвъ ѣнѣкѣнѣе оуѣче ѣ наказѣоуѣ ѣхъ ѣ дѣшѣв'немъ попѣчѣніи . вѣженнѣе ѣ прѣжде въспомѣнѣоуѣти мѣжѣмъ арѣхѣпѣкѣпъ . ѣ тѣ прѣжде кѣнѣчинѣи мѣтѣре своѣе . кѣ гоу ѣхѣдѣтъ ѣгѣвѣж ѣ възлѣоѣвъ ѣнѣнѣвѣсти своѣе . ѣз же вѣжѣннѣа анѣгѣлинѣнъ . по ѣщѣствѣ сѣиѣв своѣхъ ѣже кѣ гѣоу . малѣ вѣрѣмѣе въ жѣтѣи сѣмъ прѣкѣпровѣдѣвъ . въ пощѣнѣи ѣ мѣтѣвахъ вѣоу оуѣгаждаѣе съ мѣромъ оуѣспѣѣ ѣ гѣдѣи ѣпогрѣвѣна въѣ въ црѣкѣи своѣеи . лѣтѣмѣже некѣимъ мѣноуѣвшнѣм . ѣврѣтѣше тѣло іеѣ въ грѣвѣѣ іако шѣп'кѣ блгѣвѣкѣннѣи . ѣ полѣжена въѣ въ кѣвѣчѣе съ сѣиѣи своѣи . ѣз цѣкѣи прѣстѣе вѣѣе . и тоу мнѣвѣга чѣдѣса тѣвѣрѣтъ . съ вѣрѣоу прихѣдѣщнѣмъ кѣ нѣм . ѣзвѣрѣшаѣт'сѣе съвѣорѣз іеѣ ѣдѣже ѣ мѣщѣи нѣхъ поѣвѣаѣютъ .

Автобиографија

Партенија Павловиѣа
еписѣпа посѣвѣенѣа .

Д . Р .

(Сѣршетакъ .)

На основу овогъ закључка саборскогъ , архѣерејски је Синод у својој седници од 4 . Септембра 1751 . закључио : „Понеже при последњемъ всенародномъ архѣеписѣоп-

Ускога и митрополитскога избранија ради совокупленом Соборје в Сосједании 18. Јулиа 1749. г. бившем обрјелосја не само полезно но и весма нужно бити, да би Арх. и Митрополиту Сопомогателъ в характерје Епископском и при Резиденци Митрополитској јединаго ради в посвјашчении и прочих сослуженијах церковних соположенија находитеја, тако обаче, да кромје Резиденци и в неј Архиепископскија трапези инаго намјешчаја себје и Економии неишчет, ниже инаго, развје Епископа посвјашченија, титла неприсвојает; того ради избираетеја на тое Свјашченослуженија дјело всечестни Архимандрит Карловачкија Соборнија цркве святаго Николаја кир *Партении Павловиѣ* (Синесија Живановиѣ, посвећен је за владу арадског 1. Септембра 1751.) ради искушенана Јего в церковних должностех подвига, и соизвољаетеја со сим ко освјашченију Јего во Архиепера посвјашченија под начином обаче, да јакоже опредјелено Јему јест, крјепкоју кљатвоју објажетсеја, јако во всја дни живота своего нарочнија себје Епархии искати, или чрез иного кого, коего год он чина бил би, тражити небудет, но и ашче би покусилсеја тое сотворити, Јему писмени Јего објет на осуждение будет. А Јему јако посвјашченија Епископу опредјелаетсеја квартир и трапеза при Резиденци Арх. Митрополитској и за жепни трошак и прочија јего потреби на свјакое љето у готову новцу од Арх. и Митрополита *четири стошине форинти* с тјем приговором обаче, да он кромје сего под иним видом себје что либо не взискует, ни своевољно присвојает; паче же в најменшем в Јурисдикцију Архиепископскују, или јакоже свјашченаја правила запрешчајут, в чуждују Епархију без благословенија Арх. и Митрополита мјешати се или дјелати не дерзает, ниже куду либо, аможе не послал бил би, да отходит по своем произвољении. Над свјемиже сими должен будет в помјанутом објетје своем објешчати, и дјелом исполњати, јако Арх. и Митрополиту и Синодалним Братијам Архиереем согласен и послушан до конца пребудет.

Заклучено в Карловцје 4. Септ. 1751.

Павел Ненадовиѣ с. р. Арх. и Митрополит, Софроније Јоановиѣ с. р. Еп. Пакрачко-славонијски и Осечкопољски. Синесиј Живановиѣ с. р. Еп. Арадски. Арсениј Теофановиѣ с. р. Архимандрит монастырја св. Архангелскога Грабовца и избрани и потверждени Еп. Костајнички“. (Шематизам пр. епархије Бокототорске, дубровачке и спичке“ за 1888. стр. 36.)

Приликом свога посвећења за епископа посвећења 14. Септембра 1751. у манастиру Раковцу, положио је Партеније следећу заклетву:

„По внегда Божиим благоволением, преосвјашчењешаго Г. Г. Архиепископа и Митрополита Нашего, и того освјашчењешаго Синода избранием, Архиепископа сана доспјех, и мње достоинство епископа посвјашченија во Архиепископии карловачкој вручисеја, објешчајусеја со сим в крјепости пред лицем цркве данаго тврдаго јураamenta, и клењусеја в всевидјашчим Богом, да всја онаја јаке преосвјашчењешим великим господином отцем моим Арх. и Митр. кир Павлом Ненадовиѣм, и того освјашчењешим Синодом о моем во епископа посвјашченија избрании устроиша, и в протокоље закључиша, буду со всјаким тшчанием и без најменшаго прекословија исполњати и хранити.

Јешче клењусеја и објешчајусеја да исповједание мое пред лицем цркве усти изреченое, писанием собственија мојеја руки, и кљатвоју соутвержденое, до издиханија моего непреложно и неуклоно хранити и дјелом засвидјетелствовати буду и кошчу.

Ашче ли би же по дјаволскому навету поползнулсеја от цркве нашеја свјатија восточнија отпасти, и к унии с западноју црквију приљепитисеја, или епархију особито без вједомости високопамјанутаго моего великаго господина преосвјашчењешаго Арх. и Митр., и того освјашченаго Синода тражити, да от сана равно и от причашченија по правилом отпаду.

Ктому же не токмо сам себе монашескому чину сходно от мјасојастија ко-

нечно воздержавати, но и сва монахи и монастирожители, и моја домовнија или подчиненија того чина служители от мјас удержаватисја поучати буду, хошчу и долженствују.

Равно објешчаујвасја и обвјезујвасја, никамо, ниже на коју либо страну без вједомости, благословенија и правилнаго допушченија их пр освјашченства Г. Г. Арх. и Митр. и того освјашченаго Синода, отходити, или что либо свјашчених дјејати; ниже новци в таја взимати и долги узроковати.

Напоследок ашче в чем непослушан и непокоран моему великому Г. преосв. Арх. и Митр., и того освјашченому Синоду јављусја, и вишеписатаго моего сего објешчанија преступник покажусја, и тогда абие лишен да буду всего сана своего и власти без свјакаго извјета и слова, и чжуд да јављуса дара небеснаго при посвјашчении возложением рук данаго мње духом свјатим. Во истиномже и усердном моем правлении и дјејствиј, да будет Спаситель наш Исус Христос мње помощник, јемуже купно с отцем и духом свјатим, да будет слава и держава, част и поклонение, нише и присно, и во вјеки вјеков: Амин.

В монастирје Раковцје 14. Септемврија 1751.

М. П. Партениј Павловић с. р. изабрани епископ посвјашченија Архиепископии карловачкија и Архимандрит свјатониколајевскија саборнија карловачкија цркве. (Рук.)

Партеније је умро у Карловцима 29. Априла 1760.

Услед смрти Партенијеве, упутио је митр. Ненадовић на оближње манастире следећи циркулар: „Понеже јучер о седмом часу по пулудне здје г. владика Партение преставлеја, коего погреб ради теплоти ми на далше отложити немогушче, умислихом днес сотворити; того ради налагаем да из сваког монастирја настојатељ с једним дјаконом одјејаним церковне особно вземше, сјемо у Карловце абие пријдут тако, да јешче до литургии здје будут, јако да вси купно

сјемо преставлшусја возљубљеному брату Нашему последнее послужимо и тјело јего в земљу благољепно положити.

Дано в Карловцје 30. Априла 1760.

Павел Ненадовић с. р. (Рук.)

И из овог се види, како је митрополит Ненадовић љубио свога Партенија, који му је био десна рука.

Исте 1760. под 5. Мајом упутио је митр. Ненадовић на настојатеље манастирске (који се спомињу у циркулару) следећи циркулар: „Понеже свјатопочивши о Господје епископ Г. Партениј при разлучении своем от сего временаго свјета к вјечному животу, јест в фрушкогорских манастирех: Раковцу. Беочину, Привиној глави, Кувеждину, Шишатовцу, Бешенови, Јаску, Врднику, Хопову, Гергетегу, Ремети, Крушедолу и Фенску, по једин сарандар завјешчао дати, за то со сим наручуем вам, да от дне пријатиа сего киждаго манастира Настојатељ с Братством уставное о свјатопочившем предпоменутом епископје Г. Партениј поминание сарандарское творити устроит, и по совершении того нам извјестие на писмо со означением дне, мјесца когда тое почето и пак совершено дати, да вједаем новце послати наредбу учинити“

Дано в Карловцје 5. Маја 1760.

Као епископ посвећења, Партеније је био десна рука митрополиту Павлу Ненадовићу.

По овлаштењу митрополита Ненадовића, Партеније је већину цркава у архидиецзи осветио.

Он је био председник у седницама конвисторијалним.

Као епископ посвећења, Партеније је 1753. ишао са одређеном комисијом, која је обавила визитацију свију фрушкогорских манастира, који смо опис навели у целини у овом листу за 1903. и 1904., и ког смо отштампали.

Партеније је превео с грчког: „Оду на воспоминание втораго Христова пришествија, по образу пјесни Два Премудраго царја греческаго, елински стихами по Алфавиту сложенаја, а на славенски Партением епископом преведенаја, сти-

WWW.UNLIB.RS

хамиже славенским и устроенаја благословением же АЕ. и М. Павла Ненадовића первјеје напечатана, а ниње Захарием Орфелином второе в новој типографии грекославенској 1763. 8^о 16. стр.“

У манастиру се Фенеку налази под бр. 28. врло лепо сачуван рукопис, увебан у тврде корице, с насловом: „Во славу свјатија Единосущнија, и животворјашчија, и неразјелимија троици, отца и сина и свјатаго духа. Списасја сија божественаја литургија: свјатаго апостола и брата божија Јакова; во общезжителном манастирје Гергетекје. Ешче тшчанием, настојанием и иждивением пречествјејшаго отца игумена кир Софронија Стефановића збратијеју, јеже списано, и устроена јест монахом Вартоломеем в љето 1780. мца Јулија, дња 25.

Сија божественаја литургија преведена от греческагс диалекта на славенски Партением Павловићем“.

Ма да је монах Вартоломеј само преписао литургију Јаковљеву, коју је Партеније Павловић превео; он ипак рече, да ју је он списао и устроио.

Рукопис је писан на великој четвртини и има свега 30 листи. Листови су бележени с прве стране горе на десној страни славенским словима. Језик је онакав исти, као што је написано литургија св. Јована и св. Василија.

Граamate

митрополитске и патријарашке.

Д. Р.

I.

Грамата

за Викентија Поповића епископа будимског.

Викентије Поповић Хари Лавић от Јањева, епископ будимски, изабрат је 7. Јануара 1708.

У Шематизму карловачке митрополије погрешно се рекло, да је изабрат око 1700.

Викентије је изабрат (6. Маја 1713.) за митрополита, а умро је 23. Октобра 1725.

Сама грамата гласи:

Исаија Диаквић б. м. вел. Митрополит

всех Сербљ под властију Свјетлости кесарској и Јего Вјеличества свјетник и прочим.

Сего ради смјерение наше с събором вѣса разумјехом, и обрјетохом от свјатих отец законом и от свјатих благочъстивих цареј хрисовуљ, кое сут митрополие и јепископије под свјатују великују църков свјатјејшују Архијенископију инекскују и патриаршију србскују.

Елмаже по случају пострада народ наш словјено србски от угарској ребелии, в тим божиим извоњением бист к богу прјестављение и блажено усопшему свјатјејшему патриарху нашему србскому хажи кир Арсенију. Того ради сънамшесја в царскују, свјатују и свјашченују обитељ манастир Крушедол, и всјечъстному събору събравшесја, случи се к нам прити Богољубивому јепископу босанскому кир Атанасију, и владиче кир Стефане (Стефан) Метохијац сремски епископ) и епископу кир Софронију (Подгоричанин, епископ накрачки) и игумену крушедолскому хажи кир Пајсеју, и от иних стран њемало чръниц и властел и всему клиросу србскије земли с нашим вѣпрошением избравше чествјејшаго иже во свјашченоиноцех протосиангела кир Викентија јеромонаха пострижника свјатие великие цекские цркве, и нарекоше бити настољника и строитеља Богоспасение јепархије Будимские, јеже јест пръвее будим; пешча, свјати андреј, острогон, столни бјелиград, коморав, остров кофинскоју и подунавие всја даже до воде Шарвиз с всеми предели и оправданием јенуариами шчо је и досје било.

В љето 1708. мца Јанвариа 7. в катедри нам митрополитској манастир Крушедол.

II.

Грамата

за Христофора Димитријевића епископа бачког.

Христофор Димитријевић (Митровић) епископ бачки, изабрат је по доле наведеној грамати 23. Априла 1710. (у Шематизму митрополије карловачке погрешно је наведено да је постављен 8. Фебруара).

По смрти митрополита Софронија Подгоричанина († 7. Јануара 1711.), админи-

стрирао је он митрополијом све до своје смрти 16. Новембра 1712.

Сама грамата гласи:

Софроние Подгоричанин, Божију Милостију Митрополит всем Серблем обретајушчимсе под властију свјетлаго Ђесара, Јексарх трона пекскаго и прочим.

Елмаже по случају пострада наш словјено сръбски от угарској ребелији, того ради, сънамшесе в царскују свјатују и свјашченују обитељ монастира Крушедола и вьсечестному собору събравшу се Духовному и свјетскому и салучисе к нам прити Богољубивому јепископу босанскому кир Атанасију и владике будимскому кир Викентију и игумену крушедолскому хажи кир Пајсију и игумену хоповскому кир Никону и благородному обршчеру кир Јоану Текели Поповића и от иних стран не мало чрнац и властел мирских — с нашим вьпрошением избравше судом божественим и искушением црковним честъјшаго иже во свјашченоносцјех јексарха кир Христофора јермонаха пострижника свјатие црквје монастира Вьвца освједетелствована от мнозех јако достојно бити и нарекоше бити настолника и строитеља Богоспасение јепархије Бачкие, јеже јест пръвјеје Сегедин и Бач и Бају и Шанац Варадински, и Футог и Тители с васеми прједели, и оправданием и енуриами шчо је досъе било.

У монастиру Крушедолу в љето 7218 — 1710. мца Априлиа 23. дьн.

* * *

У запису раковачком спомиње се да је Христофор 1715. приложио сребрну петолетницу за свој вечити спомен.

III.

Грамата

за Софровија Томашевића епископа бачког.

Софроние Томашевић епископ бачки, потврђен је за епископа интиматом цара Карла VI. од 18. Априла 1722., од мађ. канцеларије 23. Августа 1718. а Митрополит Вићентије Поповић издао му је 1. Маја 1719. доле наведену грамату.

Умро је 16. фебруара 1730. и сахрањен

је у ман. Ковиљу у гробници епископа бачког Григорија Димитријевића.

По смрти Григорија Димитријевића, који је умро 1717. после Јануара а пре Јулија, управљао је бачком епархијом Исаија Малиновић, ком је принц Савојски издао из војеног стана под Београдом 18. Јулија 1717. по царској заповести протектионал и салву гвардију на припадајући бачкој епископији пуст Сириг у бачкој жупанији. (Види митр. нар. архиву 1717. Н. 196.)

Сама грамата гласи:

Висеншије Поповић б. м. Архиепископ и т. д.

Сего ради смјерение наше с събором вьса извјестно разумјехом, и обрјетохом от свјатих отец законом и от свјатих благочастивих Цареј хрисовуљи, кое суг митрополие и епископије под свјатују великују црков свјатјешују архиепископију пекскују и патријаршију сръбскују.

Елмаже увједохом епископију Бачкују обвьдовшују, того ради сънамшесе у варош Карловцје, при храмје свјатаго Архиеереа Христова Николаа, и вьсечастному събору събравшему се духовному и свјетскому, и случисе к нам прјити богољубивому епископу печујскому кир Никанору, и владичје шлавонијскому кир Атанасију, игумену крушедолскому кир Атанасију, и игумену хоповскому кир Јову, и игумен раковачки кир Мојсеј, и игумен беочински кир Стефан, и потијски обркапетан Живан Зорић, подунавски обркапетан Васо Николић и карловачки протопопа Живан, из шанца варадинскаго протопопа кир Максим, и от яних стран не мало чрнац и властел мирских, и при нас бившему клиросу сръбские земли, с нашим вьпрошением избравше судом божественим и искушением црковним честъјшаго иже в свјашченоиноцјех јексарха кир Софронија јеромонаха, пострижника свјатие цркве храм усение пресвјатие богоматере зовом Кофин и освјдетелствована от мнозех јако достојно бити и нарекоше јего бити наставника и строитеља богоспасение јепархије бачкие јеже јест пръвјеје Сегедин и Јегар и Бач и варош Баја, и шанац Варадински, Футог и Тители, и с

всједи прједјели и оправданием и јенуриами шчоє и досъє било.

С више реченим архиереи рукоположихом јего что јест прковни дар и датак сирјеч јексархие и датаи свјешченаго и људекаго что је и досъє било да му имате с усердиєм благословениа ради с честију давати и љєпо исправљати без вејакаго прјєко-словија.

Кир Софронију Томашевићу в љето от битиа 7227. — а от рождества 1719. мц. Маја 1. у Карловци.

Викентие Архиепископ.

IV.

Грамата

патријарха Мојсија епископу
Мојсију Станојевићу.

И ако се у приложеној доле грамате патријарховој не спомиње презиме Мојсија, кога је патријарх Мојсије посветио за епископа, и не вели се за коју га је епископију посветио, зна се, да је иста грамата издата епископу вршачко-себишкому Мојсију Станојевићу.

Мојсије је потврђен 18. Априла 1722., а умро је пре Октобра 1724.

Диплому цареву од 18. Априла 1722. навели смо у 24 бр. о. л. за 1904. на стр. 690.

Сама грамата патријархова гласи:

Мојсеј Милостију Божијеју Архиепископ цекскиј и васем Србљем и Блгаром, Далматии, Травунии, вретанским островом и васега Илирика Патријарх.

Сего ради и наше смирение са сабором васа извјестно разумехом и обретохом от свјатих отец законом и свјатих благочестивих царєј хрисовули, кое суг митрополие и епископие под свјатују великују прков свјатјејшују архиепископију цекскују и патријаршију обдржешчују васех Србаљ и Блгар, западног помориа и белєго подунавиа и свјеверних стран и васега Илирика. Обаче по божиєм самотрении свјашченому сабору сабравшу се првее васе освештенному митрополиту скопскому кир Константину, белиградскому кир Мојсеју, захљмскому кир Мелетију, дабарскому кир Герасиму, ваљевскому кир Григорију, темишварскому кир Јоаникију, и богољубазному

јепископу нишкому кир Јоаникију, самоковскому кир Данилу, јегарскому кир Јефрему и иповсифији Ђустендилскому кир Висариону, и преподобъејшему игумену цекскому кир Кирилу, архимандриту студеничкому Пахомију, игумену троичкому Арсенију и служитељу нашего умеренија протосингелу нашего престола кир Јосифу, и от инех стран немало чрнац и властел и са прочим клиросом и причатом прковним. Са пашим вопрошением и судом божаственим избравше честъејшаго ва свешченоиноцех служителна бившаго митрополита београдсаго кир Михаила, кир Мојсеја јеремонаха, пострижника светаго монастира горњачкаго — — — — — (подерано.)

В лето 7222. а от рождества Господа слова 1713. мц. Декемвриа 21. в дан свјетија мученице Јулиане, круг сљца 26, а луни 2, индиктион 7, у патријаршии.

V.

Грамата

митрополита Мојсија Петровића
епископу Николи Димитријевићу.

Никола Димитријевић потврђен је за епископа вршачког 4. Децембра 1725., премештен је 21. Априла 1728. у темишварску епархију.

Он је двајута управљао београдско-карловачком митрополијом и то први пут по смрти Мојсија Петровића († 27. Јулија 1730.), а други пут био је још за живота Вићентија Јовановића (1736. год.) постављен му за помоћника — коадјутора, а по смрти његовој за администратора све док није 1737. пребегео на ову страну патријарх Арсеније Јовановић-Шакабента, и примио управу митрополије.

Умро је епископ Никола у Темишвару 26. Јунија после поноћи 1744.

Сама грамата гласи:

Мојсеј Петровић Божијеју милостију восточниа црквје православне АЕпископ и Митрополит Бјелградски и всего народа христиансаго под властију прјєсвјетлаго цесара в Сервии, Славонии, Унгариии, Хорватској, Сирмии, Баната Тамишварсаго,

Угровлахији цесарској и јего величества савјетник и проч.

Случисја вадову остати прјестолу бого-спаснија епископији карансебишкие, подлежащии катедри Нашој, темже по обичају нашему сабравшусја всему освјашченому сабору в богохранимој вароши Карловци из духовнаго чина и мирскаго, воинствених господареј и помјестних, идеже прилучисја прити освјашчењешему Архиереју Далматинскому кир Стефану, такожде и подлежащим катедри Нашој Богољубезнејшим епископом: Михаилу Будимскому, и хажи Јоаникију Темишварскому, Доситеју Ваљевскому, Никифору Славонскому, Никанору Зривополскому, Софронију Сегединскому и Бачкому и бившому Печујскому Никанору, и саборне судухом честњешаго Јексарха Нашега кир Николаа Димитријевића достојне сеја Благодати — рукоположихом јего во епископа на више реченују епископију карансебишкују и подлежащих диштриктов хоршавскаго, вершачкаго, паланачкаго, и логошкаго.

Дато у вароши Карловачкој 1727. мц. Фев. 14.

*

На полеђици ове грамате стоји написано, како је исти митрополит Мојсије: „ — преселихом по нашему саборному разсудденију во епархију темишварскују и с подлежащих јего диштриктов: Линову, Чакову, Фачеш, Чанад, Бечкерек и Панчево. В Белиграду 1728. Мц. Септ. 1. дењ.

VI.

Грамата

Мојсија Петровића митрополита за Стефана Љубибратића.

Стеван Љубибратић, посвећен је за епископа далматинског и једног дела захумске епархије 1719. од патријарха Мојсија Рајића, те због гонења католичког морао је да напусти око 1725. своју епархију и био је неко време помоћник митрополита београдско-карловачког Мојсија Петровића.

Архијерејски га синод изабере 5. Септембра 1728. за епископа костајничког.

У „Шематизму православне епархије

бококторске, дубровачке и спичанске“ за 1889. наведен је изборни акт, и оставка Стевана на епископију далматинско-захумску.

Стеван је умро око 14. Априла 1737. + 13/4.

Овде доносимо митрополитову грамату, која гласи:

Мојсеј Петровић, божиеју милостију митрополит Белградски и Архиепископ вејего народа Христианскаго восточниа цркве в державе светлаго Римскаго цесарскаго в Сервији, Славонији, Унгарији, Хорватској, Банату Темишварској, и цесарској Угровлахији и јего Величества Совјетник.

По Благодати и дару и власти пресвјатаго и животворјашчаго духа — — и Нашеј мјерности данеј, јеже воспријатнику и сонасједнику бити на сијх стран во державје пресветлаго римскаго цесара, в том бо случисја вадову остати престола Богоспаемој епископији Костајничкој, подлежащој катедри Нашој Вјелиградској.

Темже сабравшусја по обичају всеосвешченому Нашему духовному саборнију, Богољубезнејших Епископов, честњеших Архимандритов, духовних отцев и Игуменов, и прочих церковног сасловија имјехом совјет междусобни, јегоже би Бог произбрал на више реченују вдовствујушчују епархију, и тако пришедшаго ка нам пред треми љети богољубезнејшаго Господина Епископа Далматинскаго и Захумскаго кир Стефана Љубибратића, јегоже рукоположил јест во епископа свјатјејши и блажењешии Господин Господин Архиепископ Инески и всјем Срблем и Българом и всјего Илирика патријарх кир Мојсеј; и со преваручением јего блаженства, зане тамо во своеј јему епархии много борби и напаствованија и страсти претрпел јест и да ни по којему образу невозможно јему тамо обдержаватисја, (о пејже вине и всјем Нам извјестно сотворилосја јест, и по такому преварученију от времена пришествија јего, сотворивши Нашим Намјестником в Вјелграде, о њемже ниње саборне разсудивши и видјашчи јего и тако мужа совершена и добродјетелна могушча души человјеческија на спасения стези настављати и строити церков божију, проназнаменованом јего, јегдаже даде Нам свој

паратис или всеконечное отодление на писма, како остављае таковија ради нужди вишеременују своју Далматинскују Епархију и Захумију, и причивае сеја под власт Нашу Архиепископску и Митрополитску в державе цесарскога величества и Ми саборне изабрасмо и наредисмо на Богом спасенују Епископију Костајничкују, Зринско поље, Лику и Горбавију, и на протчија предјели подлежащие тој Епархии, јелики и досле били сут.

Сего ради понеже поставихом те стража и пастира да служиши Богу нељеностию со страхом и вниманием и да научавши и управљаеши илк Бога живаго и тебје вврченују паству словјесних овец Христових и т. д. и т. д.

И что пак јест приход твој архиерејски уречени по обичају от свјашчених и Христиан милостију и прочаја, благопорасудително да возимаеши и они са љубовију и усердием без вејакаго прекословија да вам благопокорни и благополюшни да будут.

Дато у Карловци лета господња 1729. Мца Февруарија 2. ден.

На печату висећем напис: Moyses P. D. S. Metropolitan Bellogradensis et totius nationis Rascionorum Archiepiscopus.

* * *

Из ових се грамата види, да је не само у пећској патријаршији учествовао и народ за турско време при избору епископа, него и у београдској још 1725., дакле пре сједињења с карловачком митрополијом.

После сједињења њиховог, већ није учествовао при избору епископа и народ.

П и с м о

патријарха српског Атанасија будимском владици Василију Димитријевићу,

Д. Р.

Како је патријарх Арсеније Јовановић Шакабента при своме одласку — бегању — из Пећи које сам са собом, а које доцније преко других пренео у Карловце, многе ствари и утвари из патријаршије; то се његов последник патријарх Атанасије у више пути обраћао и патријарху Арсенију и народном сабору

и осталим владикама и митрополитима, да се патријаршији поврате поменуте ствари и утвари.

Жељу је Атанасијеву испунио митрополит Павле Ненадовић.

Овде наводимо писмо патријарха Атанасија, писато владици будимском Василију Димитријевићу, у ком је такође говор о поменутим стварима и утварима.

Исто гласи:

Преосвјашчењеши и словесњеши Господине митрополите Будимски, Нам во свјатом Дусје Брате и Сослужитељу всељубезњеши.

Вашему Преосвјашченију братское љубезное о Христје одајушче цјелование. Извјествуем јако от Босни Божијеју помошчију в сија страни приспјехом, и с великим желанием по всех днех и часјех ожидах во жеже услышати ми совокупление собора, и избрание и поставление новаго архиепископа и Митрополита, и до сего дне јешче услышати несподобихоја; тјемже ваше преосвјашченство тамо по Божје и пречествјеј Нашего и свјатјешија великија цркве престола сербскога перваго имущче ходатаја и својствена добротвора, прошу ради Господа Бога и свјатих сербских просветителеј, да јегда будет таковое собрание возревнујте и мужествено настојте в первых, жеже би веја вешчи от мала до велика свјашченија и прочија утвари монастирја цекскога, прилоги многих ктиторов, что свјатопочивши кир Арсениј тамо в пресељении своем с собоју и после чрез ину руку принесе, благосердно изволили послати, ибо помошчију вселиаго Бога прежднаго страха ових расточении и расхищении нест. Ниже коего либо в том сумнения, зане домородци сушче и по милости живаго Бога архипастир онаго свјашчењешаго дома поставлен и укрепљен јесм. соблюдати и наприбављати, јакоже отци и предци наши должности и истинно непритворнују имјеју. Убо поташчитесја Брате ревностно да би свјатјешаја церков цекскаја своју доброту благољепија, ускорје паки узрјела и с питомци своими возвеселила, и ашче что он свјатопочивши в завјетје

своєм прежде своего вјечним обителем преставленија за вјечити и свој спомен каковија либо вешчи изволил записати, к тјем преждним приложите, о немже цјелому собору молебственују епистолију сего љета в прошедшија дни пропустил јесм. Ничто менше јакоже и в преждних моих, и к вашему братству посланијах пространо изјавих, под колики несносни долг освобождаја от знаемаго подпаднал јест престол, имже уповајушче на со-вјет свјатопочившаго кир Арсениа, је-гоже Господ да водворит во скинијах свјатих, подложихом себе под јакови не-сносни долг. От помошчи и висканија на тија краи от правовјернаго нашего рода Христианскаго милостини и једином честном вјерном и свјашченем мужу тамо обрјести от свјатјешиа великија церкви путником ити, и по всегда тамо находи-тисја, искреное и својственое попечение сотворити усердствујте, зане тим странам вјежду человјека, за таковое дјело не-имјеем и когда и в кое времја будет собра-ние, мољу ваше братство абие по вос-пријати сего непренебрезите, и своего труда непошчадите о всем вједомост на Ниш писмено учинити и нам послати сигурно. Зде бо њекое времја бавитисја и ожити будем.

Прочее благодат божија обилно да будет с вами.

Вашего Преосвјашченства обоих благ желатељ:

Ва Христе брат
Атанасие Пекски.

1748. Аугуста 1. Из Ниша.

Каноничке наредбе цариградских патријараха.*

I. Атанасија адријанопољског патријарха
(1710.—1711.)

Синодална окружница, у којој се говори куд пот-падају митрополити фрушке и — — као што су од почетка потпадали под пећског архиепископа.

Атанасије божјом милошћу архиепи-скоп Константинопоља, Новог Рима и ва-сељенски патријарх.

* Ове каноничке наредбе нашли смо међу рукопи-сима нашег умрлог брата Илариона, те их овде у целости доносимо.

Њих је превео за Илариона с грчког, прошле године умрли професор Алекса Писаревић.

Уред.

Свети митрополити фрушке и — — што сте под управом светога престола пећског, у светоме духу љубљена браћо и садрузи по служби; Часни клирици, преподобни управитељи храмова и све-тих манастира, пречасни свећеници; сла-вни генерали, кнезови и капетани; че-стити поглавари и работници (трговци) и остали благословени Хришћани истих епархија; радост нек вам је и мир и ми-лост од свеможнога Бога и Господа на-шега Исуса Христа а од нас искрена жеља. благослов и благовољење.

Хришћанске ствари, т. ј. црквене, је-рархијске и архијерархијске не стоје рђаво и не су зависне од случаја, већ су про-рочанствима светих и васељенских синода по светим канонима и божанским зако-нима, уређене и удешене и као што су уређене и удешене по мојем тачном по-сматрању од старина и од почетка се тако и држе и вазда су у снази и чу-вају их као нешто неприкосновено и непроменљиво са многим пажњом и оба-зривошћу православни Хришћани, који чинећи то с чашћу и обазривошћу и чувајући ред свију тих ствари неприко-сновено и непроменљиво, хваљени су и код људи а од Бога имају радост и бла-гослов и најпосле се удостојавају оних неисказаних (неисказано великих) добара небеснога царства, која још неје око ви-дело ни ухо чуло, и која несу још до-спела у срце човечје а која је Бог сам приуговорио онима, који га љубе: „Слава — вели света апостолска божанствена изрека — и част и мир свакоме, који чини добро“, заиста је то маловечно у овоме земаљском животу и много више надмашива то небеска и вечита слава. А то добро, које је над свима другим добрима, јесте то, да се Хришћанин по-винује и покурава канонским и законским наредбама са сваким страхом и обазри-вошћу и да никако и никада не сврати и не влада се (ван) осим хришћанскога реда. Поред осталих дакле наредба и установа обредили и установили су још и благочастиви цареви и божанствени и богоносни оци светих (и) васељенских Синода да једним престолима припадају

једне епархије, а другима опет друге; а пресветом престолу архиепископије пећске припадају осим осталих њених епархија још и епархије: Фрушка и *Μπάτςικα*; па отуда и архијереји, који су у њима с временом служили признајући за главу својег претпостављеног блаженог архиепископа пећског, имали су увек на уму с неком тајанственошћу његово канонично име у свима светим празницима и процесијама; па и рукополагање истих, ма било то према прилици и премештење, бивало је редовито у присуству блаженог архиепископа пећског. Са каноничном напоменом и налогом његова блаженства, рукополаган је и постављан у горе поменутих епархијама и законити канонични архијереј, кад би било потребе; и тај ред пошто је каноничан и законит, одржао се у снази и сачувао се од почетка па све до времена кир Арсенија, архиепископа пећског. А кад је за тим Арсеније оставио престо тај из невоље због привремених побуна и ондашњих неправилности, те кад је одступио са престола, па кад је на његово место дошао после његове смрти други архијереј, тада они архијереји, који беху тада тамо, одметоше се, не знам како, и тако отпавши од пређашње власти архиепископа пећског, почеше већ управљати својим епархијама као автокефални и автономни и ако је то било против канона и закона. Но буна и неправилност онога времена, због којих је одступио кир Арсеније, престаде с милошћу божјом, и освећеник престола пећског дође у пређашње стање и спасе се помоћу Божјом и добро му буде, а у то време постаде правим, каноничним и законитим архиепископом, као и пре, блажени кир *Καλλινικ*, коме је требало предати сву власт и достојанство архијерејско признавајући му покорност, поданост и приврженост, која му доликује; јер ако друкчије радите, знајте да радите против божанствених и светих канона и закона и излазите из праве архијерејске моћи и реда; па онда и сва дела архијерејска, која ви чините, остају без моћи и успеха па и рукополагања онда не могу бити права и исти-

нита, јер су учињена против канона. С тога и ми, с Божјом милошћу ступајући на васељенски престо, и имајући на уму пре свега уредност (ваљан ред) и добру управу, па наравно и благостање сваке Христове заједнице и врло тежећи за тим, пишемо у облику јавне синодске одлуке са свима нашим митрополитима и великодостојницима, у светом Духу љубљеном нашем браћом и садрузима, и налажемо Вама и свима тамошњим Хришћанима и духовним и световним да отресете од себе дотадашњи неред, који је несрећан и шкодљив и који се противи светим канонима и законима, и да покажете опет ону пређашњу закониту и каноничну и због тога богоугодну и похвале достојну покорност и оданост, коју су имали још од давна тамошњи архијереји према ондашњем блаженом архиепископу пећском и покоравajte се садашњем блаженом архиепископу пећском кир *Καλλинικ*у нашем у светом Духу љубљеном и вазда жељеном брату и садругу, и осталим његовим архиепископима пећским и спомињите његово каноничко име у светим празницима и процесијама; поштујте и љубите и прѣзајте пред његовим блаженством, као што доликује и као што је праведно. И кад дође време рукополагања или премештења којег архијереја у тим епархијама, пазите на блаженство истога, имајте страхопочитања и понашања према његовом блаженству и тако нека се изврши рукополагање или премештење по канонима и законима и тако се чува црквени и канонични ред и тако можете само имати праве славе архијерејске и светиње, а још уз то и славе код људи и код Бога душеспаситељну радост, ако будете сами чували хришћанске законе, црквене и каноничне установе. Тако чините, благочастиви Хришћани, као истинита, права и верна деца свете цркве Христове, да и слава Аврама, Исака и Јакова буде на Вама и деци Вапој. Нека Господ Бог благословч труде Ваше и нека умножи и повећа богатства Ваша и све што имате и нека Вас сачува од сваке беде и нека Вас најпосле удостоји свога небесног царства. Нека његова ра-

ДОСТ. милост, божанствена воља и благослов наше смирености буде с Вама!*

II. Непознатог патријарха.

Посланица о томе, како не треба духовни сталеж да има сјајну одећу.

И код свију осталих згодно је увести правилност, ред и поредак и то је са свим корисно и похвале достојно; јер свето писмо вели: „Све века буде по реду и удесно“, иначе пропада све, кад вазда забуњује неред и несугласица, кад они замршују и уништавају оно, што би требало да буде лепо и да то овлада и кад они праве забуну, те тако доводе до недостојних ствари и стања; а особито и навластито је не само несрећа, него и са свим неосновано, да свети положај, који се мора оснивати на светињи и реду и који од почетка потиче од божанског разума, буде у неред и у недостојном стању. Узакоњено је дакле и одређено да уз остало духовни сталеж и они, који су у клиру, живе по светим канонима црквеним и божанским законима уредно и богоугодно, да се не облаче у страво одело и да не употребљавају сјајнога (гиздавог) одела било да живе у граду било да су на путовању, него ваља да употребљавају одећу ону, која је већ била додељена онима, који су примљени и наменовани у клиру и не треба да долази духовни сталеж у бакалницу, као што то изречно и свети канони светих васељенских Синода прописују, као н. пр. 29. канон светог васељенског Синода Пентекте од Трџлу и 16. VI. васељенског Синода и још други канони: „Свака таптина (веле) и гиздање не слаже се никако са свећеничким редом“. Они свећеници и клирици, који се гиздају сјајним оделом и то још стрљним и они, који су неуредни и који иду у бакалнице, ваља да се поправе; иначе пак, оне, који остану

* Како је последник патријарха Арсенија III. Калиник 18. Маја 1710. одобрио и благословио, да може постојати у Крушедолу засебна независна српска митрополија; то је ова синодална окружница патријарха Атанасија морала написана бити пред тим временом, и ова је окружница без сумње узрок, што је тадашња онострана јерархија тражила од патријарха Калиника канонично признање.

Уред.

и даље у неуредности, ваља казнити (предати судији) и тако да се науче на ред; јер је од старина сваки човек духовног сталежа са смерношћу и у свечаном руху живео и тако у јавности се показивао „Сваки, који се гизда не из потребе, већ ради спољашње лепоте и лицкања, тај је крив као ветрогоња или као глупак“, као што је рекао Василије Велики; но нико од духовног сталежа не облачи одело ишарано ни свиленим ни пурпурним шарама: јер су чули из богогласних уста да „они, који носе мекушне ствари јесу у кућама краљева“. Божанствени пријатељи цркве далеко одбацујући такав неред и недостојан положај, врло много се брину о стању свећеничком, те су одредили да се укорене они, који се гиздају сјајним оделом и то још страним и онда, ако не ће још ни после опомене да се поправе, ваља их онда казнити. То је највише овладало код иконобораца и јеретика, који прометаше сваки црквени поредак и сталност у неред и несталност, те се понашају са свим разуздано и развратно (т. ј. све им је све једно), па и свећеничка одећа је у њих добила облик одвећ гадан и гиздав; и за то су наши оци, испуњени побожношћу и сталношћу одредили, да се казне они, који се гиздају и који праве неред и чине недеља. Пошто дакле и многи од свећеничког реда, запста и сами свећеници, јеромонаси и ђакони јавно падају у неред и у непристојности, носе страво и светим канонима противно одело, облаче порпурне тканице без невоље и лицкају се (гиздају се) против закона (обичаја); узимају непристојно одело, облаче унутарње одело ишарано и разно обојадисано са украшеним рукавима, о појасеве своје вешају посребрњене мачеве (међу за појасеве сребрне ножеве) и многи од њих иду у бакалницу, што је све неуредно и непристојно, не слаже се и не одговара црквеном поретку ни стању, те за то навлаче исти на себе велики укор а другима служе на срамоту и рђавим примером претходе, с тога ми, хотећи такав неред и непристојност отклонити и сузбити, имајући на уму пре

www.свeгa.cрквeни рeд и дoстoјaнствeнoст мoрaлa, пишeмo и јaвљaмo сe Синодским нaчинoм сa свoјим свeтим митрoпoлитимa и вeликoдoстoјницимa. свoјoм у св. Духу љубљeнoм брaћoм и сaдрузимa, дa би oд сaдa и у будућe нeстaлo и сa свим дa би сe угушиo кoд свeћeничкoг стaлeжa тaкaв нeрeд и нeпристoјнoст, штo сe прoтивe свeтим кaнoнимa, и тo је вaн свaкoг црквeнoг зaкoнoдaвствa и рeдa и нeкa сe нијeдaн oд јeрoмoнaхa или кaлуђeрa или ђaкoнa или других нe усуди у будућe гиздaти сe oдeлoм, кoје је зaбрaћeнo и кoје је стрaнo и нeк сe нe усуди нoсити oдeћу пурпурну, кoја нe oдгoвaрa зaкoнимa, нeк никo нe нoси свилу ни aтлaс нити кaквo другo шaрeнилo или рaзнo oбoјaдисaнo oдeлo, нeкa нe идe у крчмe никo oд прeзвитeрa или свeћeникa, нeгo нeкa живи урeднo и пристoјнo и нeк нoси oдeлo, кoје пристoји црквeнoм урeђeњу и зaкoнимa, дa мнoгимa нe будe ивaчe штo нa срaмoту и злo, и дa нe нaнoсe свeтoј црквeнoј урeдби и рeду никaквa прикoрa или кривицe. A кo нe будe хтeo тo послoшaти и нe пoкoрити сe, нeгo будe прeзирao кaнoнички и црквeни рeд и дoстoјaнствo и пристoјнoст и кoји и пoслe oвe синодскe зaбрaнe и нaрeдбe oстaнe oпeт кaо плeн нeурeдних и нeпристoјних тaј итд. (Дoлaзe зa тим уoбичaјeнa прoклетствa).

III. Јeрeмијe oд Цeзaријe. (1715.—1726. и 1732.—1733.)

Синодскa изјaвa (мaнифeст), дa су мeђусoбнo слoжни црквa aрхиeпискoпијe пeћскe, њeн aрхиeпискoп и oстaли aрхијeрeји у њoј, a истo тaкo и oндeшњи Срби Хришћaни.

Јeрeмијa бoжјoм милошћу aрхиeпискoп Кoнстaнтинoпoљa, Нoвoг Римa и вaсeљeнски пaтријaрх. „Гoспoд сe гнoшa oд лaжних устa. Лaж нe нaдвлaдa никaд истину; a снaгa истинe нe пoтрeбујe ни пoмoћи“, кaо штo свeдoчи свeти oтaц нaш вeлики Злaтoуст; бaш дa имa истинa дeсeт тисућa oних, кoји би је хтeли угушити и уништити oнa нe сaмo нe би пoтaмнeлa нeгo би штa вишe сјajнијa билa јoш oд oних, кoји хoћe дa јoј прeтe, и oни би сe нaд њимa јoш вeћмa узви-

силa исмeјaвaјући њих кoји сe узaлуд упињу прoтив њe, дижући испрeд њих нoс и прeзирући их; јeр су зa тo бaш дoстoјни свaкoг пoдсмeхa, прeзрeњa и oсудe oни, кeји гoвoрe лaж и кoјeкaквe измишљoтинe кaо oни, кoји сe пoвoдe зa нeчaстивим ђaвoлoм, кoји је први изнaшao лaж; бaш је oтaј ђaвo дaклe прoнaшao први лaж, тимe штo је клeвeтao твoрцa и ствoритeљa Бoгa, гoвoрeћи лaжнo прarодитeљимa: „Штo Вaм рeчe Бoг, дa нe јeдeтe oд дрвeтa пoзнaвaњa? Јeр је знao, дa ћe, aкo будeтe јeли oд њeгa, дoћи дaн, кaд ћe Вaм сe oчи oтвoрити и рaспoзнaћeтe свe и бићeтe кaо и бoгoви.“ Дaклe свaки oнaј кoји гoвoри лaжнo и кoје штa измишљaвa, тaј је прaтилaц и друг злoглaснoг ђaвoлa и aкo сe тaкaв нe пoпрaви, судићe сe нaјпoслe њeму и њeгoвим aвђeлимa мрaкa и пaклeним дeмoнимa и дoпaшћe нeугaсивoг oгњa кaо вeчитe кaзни.

Пoштo су дaклe нeки oд oних, кoји сe с нaмa нe слaжу, у нaмeри дa прeвaрe чeститијe нaшe прaвoслaвнe истoчнe Хришћeнe, нaвaлили клeвeтy и лaжнy кривдy, кoја је сa свим удaљeнa oд свaкe истинe и нeмa никaквoгa мeстa, нa свeту црквy свeтe aрхиeпискoпијe Пeћскe, јeр зaистa нeмaју рaзумa, кoји имa и дaјe нaшa истoчнa свeтa црквa Христoвa и oни сe никaкo нe слaжу с нaмa, нити истo мислe штo ми, a тo је свe јaснa клeвeтa a прaзнo и глупo булaжњeњe, кoје мислe сaмo нa прeвaрy чeститијих људи, кaо штo је вeћ спoмeнутo, ми нaк знaмo дa сe црквa aрхиeпискoпијe Пeћскe и њeн aрхиeпискoп и oстaли у њoј aрхијeрeји и oндeшњи Срби Хришћaни пoтпунo слaжу с нaмa и дa мислe и судe, кaо штo и вaљa, oнaкo истo кaо штo мислe и суди и нaшa истoчнa црквa, a oдбaцују и нe признaју oнo, штo нeки гoвoрe прoтив њих и клeвeтaју их кaо инoвeрнe, тo су свe лaжнe клeвeтe и oкривљaвaњa, кoје никaкo нeсу истинитa. С тoгa ми пишући у oнђeј синодскoј oдлуци блaжeнoг и свeтoг јeрусaлимскoг пaтријaрхa Гoсп. Хрисaнтa и нaших свeтих митрoпoлитa и вeликoдoстoјникa, нaшe у св. Духу љубљeнe и жeљeнe брaћe и сaдругa, из-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

јављујемо свима светим Архијерејима, и великодостојницима, који се сад налазе, тој нашој у св. Духу љубљеној браћи и саврузима, часним клирицима, пречасним свећеницима, честитим владарима, и целом христоименом народу и потврђујемо, да се црква свете архиепископије пећске и њен архиепископ и сви њени прави архијереји заједно са ондешњим Србима Хришћанима од старина и од почетка слажу с нама и једно мисле као и ми и имају исто наше православно веровање, као и наша источна црква и признају исту конфесију православног веровања и верују у све, као и ми. Отуда и знајући их све као православне, који исто тако мисле и верују и љубе догмате и поуке наше св. источне цркве, поштујте их и љубите их и пазите на њих, као што приличи и као што је право, а немојте никако узимати на ум нити веровати брбљањима, клеветатама и окривљењима оних, који су Вам противници.

Тако чините као богољубиви, Христољубиви и братољубиви, да будете благословени код Оца и Сина и св. Духа и да буде на вама благослов Аврама, Исака и Јакова и на Вашој деци; да благослови светих и богоносних отаца буду на умножење и обogaћење Ваших добара и да budete удостојени небеснога царства као победоносни борци за побожност и истину, у самом Господу Исусу Христу и Богу нашем. Нека буде с вама његово благовољење и неизмерна милост, а благослов и жеља наше смирености.

IV. Истога Јеремије

Синодална посланица као одговор митрополиту од Арте, којом се вели да тамошње Французе, ако се одметну од њихове секте, не примају православни свећеници више на споразум, нити да их после смрти сахрањују.

Јеремија божјом милошћу архиепископ Константинопоља, Новог Рима и васељенски патријарх. Примисмо Ваш опћи предлог, којим представљате нам неки обичај, који се увео у те крајеве, те тражите од нас и од наших архијереја, наше

сабраће и синода, шта треба да радите; и тај предлог о томе обичају је овај: Французи, наравно западни, који се тамо налазе, хоће да ступе у споразум са православним свећеницима и да имају учешћа у светим тајнама, држећи се својих западњачких догмата, и да се сахрањују, кад умру, а неки од њих да се сахрањују у храму, што наноси, као што кажете не мало обешчашћење на Вас и прилични забуну (збрку), и с тога тражите од наше Велике цркве Христове да се то забрани. За то ми одговарајући Вам овом нашом патријарашком синодском посланицом, кажемо Вам оно, што је познато и јасно свима, то јест ако хоће ти западни Франци да оставе своју латинску веру, то јест своје латинско веровање и да приме веровање, и признавање (конфесију) наше источне цркве, онда се могу без препреке споразумети с Вама православним свећеницима и могу имати учешћа у светим тајнама и могу се сахрањивати. А ако се држе својих црквених обреда, не треба да буде заједнички, јер један исти споразум и једно исто причешће хоће да они, који опће, буду и једносложни, а не да се туђе; јер оно што је страна, не може ни бити заједничко и „онај који неје самном, тај је против мене“, вели свето Јеванђеље и „онај који неје са мном сложан, тај ми је непријатељ“. Пошто се дакле пре дуго времена народ западне цркве оцепио од духовне заједице четирију светих патријараха и са свим се од њих одделио и изнео догмате католичке цркве, који не одговарају православним догматима, за то се и не слажу с нама православнима; то јест оно што је било једно и заједничко и једнима и другима, постало је подељено и различито, а оно, што је било подељено и различито, постало је једно и опће; и дотле вазда западни противници, оцепивши се од католичке православне цркве, на празно говоре, шта хоће. Толико на предлог Ваш и на питање Ваше. Нек Вам је радост Господа Бога и слава његова, и благослов наше смирености нек је с Вама!

V. Истога Јеремије

Синодска посланица у Енглеску о уједињењу обреда.

Пресвети Константинопољски, новоримски и васељенски патријарх *Јеремије*, блажени патријарх великога града Александрије (ко?), блажени патријарх божјега града Антиохије *Атанасије*, блажени патријарх светога града Јерусалима *Хрисанто* и присутни свети архијереји, митрополити, архиепископи и епископи и збор целог хришћанског источног и православног клира благочестивим и смиреним католичким архиепископима и епископима и њиховом часном клиру у Великој Британији, њима, нашим љубезним у Христу, у св. Духу свети братски поздрав, свако добро од Бога и спасење.

Примили смо Ваше писмо у облику књижице, које је било одговор на одговор на одговоре, које сте на нас управили; из њега смо дознали за Ваше добро здравље и како се паштите и јако обавирете на нашу источну свету цркву Христову. Врло смо се обрадовали, кад смо разумели Ваше пажљиво провиђење и како се заузimate и трудите око саједињења цркава, које је саједињење потпомагање (ступ) вера и у тој заједници се радује Господ и Бог наш Исус Христос, који је за знак оданости према себи дао свећеницима као и својим ученицима и апостолима међусобно љубав, слогу и јединомишљење. По Вашем дакле захтевању ево одговарамо вам у кратко говорећи, да кад смо представили себи промишљено то што сте опет к нама писали, увидели смо и схватили смисао написаног; пошто смо пак пређе одговорили на то, немамо друго што да кажемо осим оно, што се односи на нашу изјаву, коју смо већ саопћили, и на веровање наше источне цркве, то исто велимо и опет на све Ваше нама управљене ставке и тврдимо, да су догмати и веровање наше источне цркве одавно још одређени, ваљано и побожно удепени и уређени на светим васељенским синодима и неје слободно њима ништа друго што додати, нити им са свим што

год одузети, и онај, који хоће да се с нама споразме у божанственим догматима нашег православног веровања, мора се покоравати и повиновати ономе, што је одређено и установљено још предањем од старина и предањем светих отаца, и по наредби светих васељенских синода, и што се сачувала од времена апостолских и од доцнијих богоносних отаца црквених, и тога се свега ваља држати са простотом духовном и покорношћу и без икаквог другог потраживања или околишења. И то су довољни одговори на Ваша писма; но ради потпунијег и непобитнијег уверења, ево Вам шаљемо опширније излагање православног веровања наше источне цркве, које се још назива и Синод Јерусалимски, који је држан тачним рачуном у време за држање синода и то године 1672. а најпосле је штампано све грчки и латински године 1675. у Паризу и као што мислимо, однесен је и у Ваше крајеве и налази се код Вас и одатле можете познати и схватати без сумње побожно православно учење и веровање наше источне цркве; те ако се сагласите и ви љубазно са онима, који с нама једнако мисле, онда сте са свим једно с нама заједно и неће наступити никакав расцеп између једних и других, а што се тиче осталих обичаја и установа црквених и што се тиче исправке извршавања светих тајана и св. литургије, лако је и просто и то исправити, кад се само с божјом помоћу извржи саједињење. Пошто је познато из црквених историјских књига, да су неки обичаји и обреди промењени били и да су још и сада промењени на разним местима и у разним црквама, но јединство вере и слога у догматима једна је и иста. Дао би Бог, који све ствара и о свему се стара, који хоће да се сви људи спасу и да упознаду истину, да буде то по његовој пресуди и одлуци, по његовој божанственој вољи на духохраниво и спасоносно стање свију.

Превео с грчког

А. Писаревић.

М о л б а

митрополита Јосифа Рајачића за семинар.

Д. Р.

(Свршетак.)

1. Августа 1847. поднео је митрополит Рајачић у погледу семинара следећу молбу цару Фердинанду:

Joseph Rajacsich, Carlovitzer Erzbischof und Metropolit, bittet fussfälligst um die Allergnädigste Verleihung des Rechtes der Druckerey zum Vortheil des General-Seminärs oder aber, wenn dieses aus Allerhöchst zu erachtenden Gründen nicht zu gestatten wäre auf seinen eigenen Namen, als Carlovitzer Erzbischofs und Metropoliten, und seiner jeweiligen Nachfolger, immer aber zu Gunsten des Seminärs und unter der Allerhöchst aufgestellten Aufsicht der Censur.

Euere Majestaet,

Allergnädigster Herr, Herr!

In meinem Allerunterthänigsten Gesuch vom 25-ten März 1846. bath ich um die Allergnädigste Bewilligung, rücksichtlich um die Anordnung der bereits durch die Kaiserlichen Vorfahren Euer Majestaet glorreichen Andenkens bewilligten Errichtung eines General-Seminärs zum Behufe der besseren und zweckmässigeren Bildung der zu Seelsorgern dieses Ritus berufenen Individuen.

Im Nachhange dessen, wage ich in Aller Unterthänigkeit weiter zu bitten, womit Euer Majestaet geruhen mögen, entweder auf den Namen desselben Seminärs, nach dem Beispiele der Pesther Universität und des Mechitaristen Klosters in Wien, oder aber wenn dieses aus Allerhöchst erachteten Gründen nicht zu gestatten wäre, auf meinen eigenen als Carlovitzer Erzbischofs und Metropoliten, und meiner jeweiligen Nachfolger Namen, immer aber zum Vortheil des General Seminärs, und unter der Allerhöchst vorgeschriebenen Aufficht der Censur, das Recht der Druckerey huldreichst zu erthelien.

Zur Unterstützung dieser meinen Allerunterthänigsten Bitte dürfte schon der einzige Umstand genug seyn, dass wir dadurch der Nothwendigkeit entgegen treten würden, unsere Kirchenbücher aus Russland beziehen zu müssen; Einer Nothwendigkeit, die uns trotz dem dass dieser Weg uns in dem Allerhöchsten Erläuterungs-Reskripte von Jahre 1779. worgezeichnet wurde, schon so zur Last geworden ist, dass die meisten

Grossentheils Bücher lieber entbehren, als dass sie selbe auf dem gedachten Wege sich kommen liessen.

Aber auch in Berücksichtigung auf den materiellen Vorthail, den diese Einrichtung der Anstalt verspricht, wage ich um die Allerhuldreichste Gewährung meines fussfälligsten Gesuchs zu bitten. Uiberzeugt in tiefster Demuth dass Euer Majestaet diesen einer so gemein nützigen Anstalt in Gnaden zuzuwenden geruhen werden um so mehr, als dadurch zugleich die Möglichkeit herbeygeführt würde, Bücher für Volksschulen zu sehr mässigen, daher durch jedermann leicht zu erschwingenden Preisen zu bekommen, was der Alerhöchsten Absicht Euer Majestaet, die Aufklärung Höchstdero treuergebenen Volkes dieses Ritus bewirkt zu sehen, ungemein förderlich seyn würde.

Uibrigens der Allerhöchsten Gnade demüthigst anempfohlen, ersterbe ich in tiefster Ehrfureht

Euerer Majestaet

Wien den 1-ten August 1847.

allerunterthänigst Allergehorsamster,
Joseph Rajacsich m. p.

Зашто се архимандрит Иларион Руварац није примио избора за вршачког владику?

Д. Р.

Архијерејски је Синод митрополије карловачке изабрао 9. (21.) октобра 1886. једногласно архимандрита гретешког Илариона Рувараца за владику вршачког.

Иларион је тај избор одбио и није се хтео примити владичанства, него се захвалио на избору.

Како је то његово непримање и одбијање у своје време учинило велико изненађење у Српству, и како Иларион није хтео ни могао тада јавно да каже прави узрок непримања и одбијања; то се и тада и доцније а још и данас наводи за узрок његовог непримања и одбијања то, да он није хтео да се потпише на реверс. ког тобоже сваки новоизабрани владику мора да га потпише пре свога посвећења, у ком дотични даје своју оставку на владичанству, те у случају потребе, метне се само датум.

Та је верзија у Српству тако укореењена, да у њу мало ко сумња.

Да би се бар сада сазнао прави узрок Ила-

рионовог одбијања и непримања избора за вршачког владуку; наводимо овде у целости два његова савремена писма, која нам је писао, из којих се јасно види прави узрок, зашто се он није примио владичанства и зашто је избор одбио.

Иста гласе:

I.

У Ман. Гргетегу 24. Новем. (6. Дек.) 1886.

Мито брате!

Приправи се за вест, која ће те и опечалити и разљутити.

Био сам у Будим-Пешти, ал нисам положио присега већ сам изјавио тамо и Њ. Светости Г. Патријарху и Министру Трефору и Министру-председнику Тиси, да се епископства примити не могу и несмем и упућен сам да резигнацију на Епископство св. Синоду поднесем, што сам јуче учинио.

Ствар је дакле свршена и ја засада немогу се ни правдати ни мотивовати тај свој чин. Доста је кад ти кажем, да друкчије нисам могао. Страх и ужас од Епископства убио би ме, да га се поменутом изјавом и резигнациом не опрости.

И сад настају за мене друге страве и ужаси — које морам прекужити.

И ти ме никад ниси познао и ниси хтео увидити, да ја покрај моје плашљивости, непрактичности, неумешности и невештине у животу нисам за рад на јавном било црквеном било политичном пољу, те је тако — због тог, што ја не познајем свет — морало доћи до катастрофе. Довео сам Јерархију у највећу неприлику — и јошт горе нег' неприлику. Себе сам упропастио! и на веки осрамотио — а то све зато, што не имадох одлучности, што нисам следозао унутрашњем свом гласу, већ и шта други желе — на да сам за времена открио и казао коме треба да ја немам поуздања у себе, и да не налазим снаге за епископско звање. Не би бар ове срамоте и чуда овог било.

Његова Светост, Гд. Патријарх примио ме је у Пешти и саслушао ме као отац — фала му до века!

Како да издржим плусак од органа јавног мњења. — Оне пртице „Бранику“ — те су ме највише разљутиле.

Шта сам за ових 5—6 недеља препатио и измучио се! Ти се према свршеном чину немој печалити и кажи Софији (нашој супрузи) да нисам могао друкчије.

Брати сам писао — и морао сам му распарати срце и напоследку сам му рекао: Нек ме цео свет осуђује и презре, — ти и Мита не треба да ме осудите, презрете и заборавите!

Остајем Твој љубећи те

брат Јован.

II.

У Ман. Гргетегу 4./16. XII. 1886.

Драги мој Мито!

На писмо Твоје од 28./XI., које сам јучер примио, немогу ти ништа друго одговорити, но само то, да немарим чути а камо л' читати, шта се поводом моје резигнације по новинама пискара и блебеће. Ја сам теби казао, зашто сам дао оставку — а свет је светина, па да јој ја сто пута кажем, да ме на то није нико нагнао, нити сам се ја уплашио те несмео изаћи пред лице Царево, нити би се устезао потписати реверс, да ми је на потпис предложено, да сам то само зато учинио, што ја себе боље познајем него и св. Синод и пријатељи и браћа моја, и што познавајући себе знам да нисам за Епископа а најмање сам за Епископа, који мора имати петље и стати на браник у данашњим нашим јадним околностима.

Ја нисам никад био за рад у јавном животу — па што се сад чуде кад кажем, да се немогу и да несмем примити тога високог тешког звања, с којим је велика одговорност скопчана.

За сада не могу излазити на јавност и јавно казати: зашто се нисам могао примити епископства ја овакав, какав сам данас, и уједно казати с чега и због кога сам *остао такав*, какав сам.

Немогу доћи к вама а није нужно, да ти сада на овом рђавом путу и то на коли долазиш овамо. Довљет ми злоба моја.

Ја сам се заиста у том пензионирцу — Сави Давидовцу умировљеном пуковнику — преварио. Та то је луд човек. Ако сам иком казао и открио своју невољу, то сам њему и он опет лудује и довикује ми: Евала ИларIONE! Заиста се подетињо!

Ал се и теби чудити морам, што се не

оканеш Мађара. Та ти око „Браника,“ та то су сами звекани и луди људи, који незнају шта оћеју, ил' ако знају, онда су прости луцежи!

Поздрави Софију — и остани прави брат своје

Љубећем те брату
Јовану.

Преставка

кр. Леополду II. и угарском сабору 1790.

Д. Р.

(Наставак место свршетка.)

V. Да се камералне вароши Арад и Осек, при том варошице Сент Андрија, Мишколц, Вел. Варад, Бечкерек, Вершац, Лугош и Карансебеш, (која је негда свободна краљевства варош била) и под именом милитарни општества: Карловци, Земун, Митровица и Костајница, сирјеч таква мјеста, која су и многољудна и за трговину и художество способна, у свободне и краљевске вароши подигну.

VI. Привилегирани и одлична права имајући Дистрикти са ове стране Тисе у вармеђи Бачкој и Кикиндски у вармеђи Торонталској, да се при својим Привилегијама задржу, и истим Дистриктима у касајућим се вармеђам и краљевства Соборима посредством свои посланика гласи и сједалишча после Кумана и Јазига из причина чрез ове при настојашчеј Дијети наведени и оним прикладним члановно дарују, смирењејше проси се.

VII. Относително к краиничарем, да би се они от сваког неправедно њима наметнутог данка у напредак ослободили и к давању десетка обвезали, исти народ нижајше проси; за што

1. Они јошче у привилегијалном свом положенију стоје и војују, а по сили Привилегије от сваког данка свободни бити имају.

2. Данак је ради содржанија војника уведен, зато по самом јестеству, онај који војуе не може се овим теретом обтерећавати.

3. Будући да је садашње краиничарско стање горе от тежачког, достојно је тако, да се сшчасије оног, који за отечество крв пролива, поболша.

Относително пак к десетцима:

4. Будући да би ти на собствене њиове потребе служити имали, нити би на рачун ови стање грађанско обтерећавати се по правди и правичности могло.

VIII. Што се поселника (колбна) тиче, који хотја посљедњу по веома нуждну класу сочињавају, да с Урбаријум у краљевству Славоние уведени набљудава, вашто:

1. Онај под Уладиславом начињени превећ тежак је, и за поданике под љагу вечитог невјерства падше справљен, какови нису Расцијани. Ко овом долази

2 Што се у краљевство ово прве године 1715. членом 8. стални данак за содржаније стални војника увео. А извјестно је, да овај терет војевања, по первобитној краљевства овог конституцији на једне благородне спада, ком терету већ сад и на просте пренешеном будући и пре јошче теретни овај Урбаријум сам по себи требало би да је изчезнуо, и на мјесто његово други лакши, како што је речено, да се прими.

3. Невиди се узрока зашто би се један свободног изселенија поселник (colonus) от другог горе се држати, и к већим теретима притезати се морао, и ако је онај Урбаријум за праведна у Славонији чрез краља и високи Дикастерија обрјетен, праведан мора бити и у Мађарској и Частима к нему присоједињеним. И заиста

4. Многи у Мађарској Господа Земледјелци (Спахје) увјерени и у совјести својој обличајем о претеретном Урбаријуму Уладислављевом, својевољно су сами от њега отступили и свое поданике блажије или такође по особеним контрактима држе. У таковим тако вешчеј обстојатељствам, сама види се правда викати, да се свију поселника стање чрез закон такође публични облакша, и она замлержавија, која својевољно не би боље поступати хотела, законом да се принуде.

IX. Будући да се у Благоутр. Дипломи под Е. употдебленије старог календара њима дозвољава, у којем би они досад обстојали, при истом као целе во-

сточне цркве обшчем употребленију, да и у напредак остану чрез закон остављени бити желе. Но будући да се дознало, да и овај, који они употребљавају Јулијанов, а и нови, који западња црква прима Григоријанов, свое имају погрешности, Вајгелианов пак последњи чрез оца и сина израђени, далеко правичнији је от оба пређашња; зато Свјашчењше Ваше Величество моле, што би сте о том посредством своји посланика, како са двором Росијским, тако и с кнезовима валахијским, а и с восточним Патријарсима и тако свим четворицам у Цариграду живећим, — не маће и с другим Христијанским владјенијама благоутробно радити благоволили, да се или овај последњи и правилнији от два пређашња, који се Вајглианов календар зове, вообщче чрез цјело Христијанство примио, или нови такође начини, и с свјашченим канонима срочи, што би тако са ове стране у цјелом Христијанству давно пожелано једнообразие придобиено било.

X. У истој овој преднаведеној благоутробној Дипломи дозвољенија она, која тако почињу: „И да дозвољено вам буде по својој собственој власти из Нацие и језика Расцијанског постављати Архиепископа, којегга ће Стат церковни и граждански измеђ себе бирати“.

XI. „И овај Архиепископ ваш да има свободну власт уређивати са свим восточним Греческог закона црквама“.

XII. „Епископе посвећивати“.

XIII. „Свјашченике у Монастирима уређивати“.

XIV. „Храмове где потребно буде по собственој власти подизати“.

XV. „У варошам и сели Расцијанске свјашченике подчињавати“.

XVI. „Словом, како досад Греческог закона црквама, тако и истог исповједанија обшчествам да предстојати може“.

XVII. „Из собственог ауторитета церковног по сили привилагија от предшественика наши Блажени његда Мађарски краљева вам дозвољени, у целој Грецији, Расцији, Булгарији, Далмацији, Босни, Јанопољу и Херцеговини, не иначе и у Мађарској и Хорватској, Мисији и Или-

рику, где се год налазе и док се год нам сви и сваки вјерни и привержени буду, властију правленија да радује се“.

XVIII. „Даље чиновима церковним, како АрхиЕпископу, Епископом, Монасима и сваког рода свјашченицима Греческога Закона по Монастирима и Храмовима нек остане свободна власт правленија“.

XIX. „Тако да нитко у предреченим монастирима, црквама и Резиденцијама вашим насиље чинити може“.

XX. „Но у десетцима, данодајанијама и квартирима стару свободу нек уживају, нити сверху церковног чина ткогод от Мирјана кромје Нас (задржанам и пак будући по правици задржати се имајућим) власт да има везати и затворити кога“.

XXI. „Но АрхиЕпископ и касателни Епископ такове от себе зависеће и казни каквој подпадајуће, по праву церковном или каноническом казнити могу“.

XXII. „Црквама, Монастирима, Архи- и Епископима, по пређашњи краљева дарованија, и у напредак такође притјажаније добара нек остане“.

XXIII. „Оне пак цркве, које је Христијанског имена непријатељ Турчин вам отузео, и оне, кад се поврате у ваше руке, нек се предаду“.

XXIV. „АрхиЕпископи свободно посјешченаја цркви и монастира у варошима и селма, по нужди обстојатељства нек могу, чинити“.

Сва ово потврдити и у тјело закона увести, исти народ овај моли.

XXV. У сојузу с пређашњи и ово у закон увести благоговјејно проси се; „Што кад би се догодило, да Митрополит или Епископ или Црковник восточног овог не унут. закона пређе к Римској цркви, или друге које цркве догмате прими, такав тим самим да се Митрополие, Епископата и свог званија (за избећи соблазну и не поредак у својој цркви) лиши и народу другог Митрополита и Митрополиту другог Епископа, Епископу другог црковника по собственом ауторитету свободну да буде изабрати и поставити“.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

XXVI. У истој наведеној дипломи даље високоречени Император и краљ тако се изражава: „И хоћемо, да под правитељством и уређењем сопственог Магистрата исти род Расцијански стојати, и древни привилегије овом од Величества нашег благоутробно дозвољене, и своје обичаје спокојно уживати може“.

Чином овим Дипломе те, куд је цар овај тежио горе је назначено, а и сад ово тамо се клони к преднаведеној под Ј. Челобитној Исаије Дијаковића, Архиепископа и Митрополита Јосифу I. Императору и краљу Мађарском год. 1708. преданој, а нарочито к §. I. Да је сирјеч хтео Леополд род Расцијански од Мађарског разлучити, и како један, тако и други поособ управљати. Но будући, да овај међу тим начин народа овог прављење много би и њега и род такође Мађарски, а кад би се отцјепили, разслабљавао: Зато у мјесто обећаног Магистрата и отлучног овог прављења иста Нација проси

XXVII. Да се цјелог народа овог особе за грађане краљевства односително к свим званијам и благодјејанијам имају, и ова по соразмјерију (proportione) душа њима такође подносе. Зашто кад терете и неугодности једнако носе, раздајателна правда треба да се и свију благодјејанија учасници учине. Сљедователно учасници да се како клир, тако и мирјазии законотелне власти учине. И тако на Сабор краљевства (comitia regni) чрез краљевско писмо (Regales) као и други Прелати, Барони, великаши, благородни и свободне краљевске вароши да се позову и сједалишча и гласе (vota) да имају. После чега даље, будући да од стране западне цркве кромје Архи- и Епископа такође капитули у Дијети права другог клира представљају, од стране такође источне конзисторије да се њиова чрез краљевско писмо (Regales) позову, који ће две особе из крила свог изаслати. (Свршиће се.)

Додатак.

Сем наведених радова Иларионових, изишло је од њега:

XIX.

У „*Колу*.“

За 1889. чланак: „Опет о кнезу Лазару,“ одговор Панти Срећковићу.

XXI.

У „*Бранкову Колу*.“

За 1895. чланак: „Живот Доситијев у хронолошком погледу.“

XXII.

У „*Archiv-y für slavische Philologie*.“

У књ. XXIII. чланак: „*Zur altserbischen Bibliographie*.“

XXXII.

У „*Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und Herzegovina*.“

За 1894. чланци: „*Zažablie in der Herzegovina, den alten Hum*“ и „*Die Privilegien des Hauses Ohmučević-Grgurić*“, који су отштампани.

ПОЧЕТАК

Манастир Крушедол

од 1754.—1774. год.

(ГРАВА ЗА ИСТОРИЈУ ФРУШКОГОРСКИХ МАНАСТИРА).

Прибрао: Сава Петковић, парох.

[Добановци]

Кратак нацрт историје манастира Крушедола, написао је заслужни архимандрит крушедолски Димитрије Крестић у својој књижици, штампаној у Н. Саду г. 1840. под натписом: „Споменъ древности фрушкогорскихъ монастырей, наимаче монастыра Крушедола. Списанъ лѣта 1839.“ — — Важан прилог за историју истога манастира у години 1753., објавио је у „С. Сиону“ г. 1903. бр. 19. и 20. г. прота Д. Руварац, а ми се латисмо, да изнесемо, као наставак и допуну овоме раду његову, грађу за историју ман. Крушедола од год. 1754, па до г. 1774. Ту смо грађу прибрали из сачуваних записника братских седница, и разделили је на три дела. У првом ћемо делу приопћити сачуване из тога доба податке о стању манастира Крушедола пре великога пожара, о његову постепеном опорављању после њега, и о материјалном стању његову у томе перјоду. У другом делу објавићемо необјављену грађу за животопис архимандритâ и калуђера тога времена. А у трећем делу

изнекемо слику унутрашњег живота и рада у манастиру и на послетку, као додатак неколике податке о одношају манастира према прњавору и селу Крушедолу.

I.

Манастир Крушедол пре пожара. — Оправке у њему и изван њега. — Материјално стање.

„Манастир Крушедол с црквију — читамо у извештају игумана реметског Атанасија Исајевића и игумана београдског Синесија Радивојевића од 20. јан. 1771. — јакоже свијетелствује привилегиј сему манастиру дани, св. Јоана бившаго деспота сербскога, от основаниа водружен и создан јест трудом и изживением иже во свјатих отца нашего Максима архиепископа сербскога љета 1496.“

„В сем манастирје црков јест созидата камењем и циглоју, храм благовјешченија пресв. Богородици и приснодјеве Марији. Тамо обрјетајут се честици от честнаго древа на немже распјат бист Господ наш И. Христос. Рука љеваја св. Максима Архиепископа сербскога; стопа љева св. Стефана деспота, родитеља архиеп. Максима и Јоана деспота; рука такожде љеваја преподобнија Ангелини Матере вишеименоватих деспотов. и многија частици от мошчеј честопоминаемих св. деспотов, иже во времја турецкија бивши рати, 1716. љета, сосјечени на части и сожежени сут, јакоже црков с манастирем понаљена бист от безбожних Агарјанов, до онога же времење цјелокупни в кивотах обрјетајутеја. Частице једне от мошчеј св. Арсенија архиепископа сербскога.“

„Сеј манастир огражден јест келијама зиданима каменом и циглом са све четири стране. От запада келие и севера сут на две контигнације, а проче стране на једну контигнацију и под њима подруми.“

„Богољубиви Господин Никанор Мелетијевић епископ печујски, — повнегда изиде агарјанское воинство в предјели под Варадин у 1716. љета от нихже сожежена бист црков великаја и келие Манастира нашего Крушедола, јако ни јединому древу от огња обрести се невозможно бје, — остављае своју епархију и приде ва свој постриг Манастир, сушч погорјел и порушен. Первјее ктиторе изобрјет, црков и келие от запада и сјевера обнови и покри, и измежду келија малују црков храма

св. Максима созида и украси и жељези утврди.¹ Црков сију с молераем и прочими утварми сребрними, и позлашченима, книгама же и одеждама и прочими потребама црковними удовлив. Ктому же свој округ вес архијерејски, тако и крести многи и с честним дрвом и бисером и камењем украсени изостави и јешче различними утварми, црковними, што подрбно адје вмјестити трудно. Подобно првому ктитору св. Максиму архиеп. сербскому.“

На њега се угледаше и други епископи, јеромонаси и побожни људи. Тако „Преосв. и богољубиви Господин Викентиј Поповић архиеп. и Митрополит белградски и сремски созидал 30. нов. 1721. с јужне стране трапезу велику, испод трапезе подруме и кујну.² Затим „богољубиви Госп. Василие Димитријевић епископ будимски за свој вјечити спомен воздвиже 1741. г. малују трапезу с јужнија страни на Ћошку и к востоку с основанија.³ Богољубиви Госп. Висарион Павловић епископ новосадски и проч. покрил 1748. г. западне келие от краја на крај растовом шиндром, такожде и хаџи Пајсеја све келие с полудне Ћошак к западу. Преосв. Госп. Јоан Георгијевић епископ вршачкиј и карансебешки за свој вјечни спомен и своих 1759. г. соборнују црков от алтарја до наперте, труло, столове и пјевнице, молерај со златом потписа и украси столове у обе певнице тишлерским и златарским дјелом устроити повеље и водрузи пјевнице и прочими утварми црковними дарова.

Још пре тога „јеромонах хаџи Пајсеј воздвиже 1725. келију от основанија с јужнија страни на Ћошку от запада трокатну, настојанием јером. хаџи Авакума пострижника тогожде манастира. Такожде две келие, испод њих подрум из више чешме. Јеромонах Антониниј духовник за свој вјечни спомен созда келију с сјевера к западу до Ћошка от основанија вкупје со јером. и проигуманом Исаием Сегединцем создаша.“

Год. 1724. „приложиша Господари Не-

¹ Посао је тај завршен — као што видимо из натписа на источној страни куће до т. зв. „собе владичине“, изданог у „Зап. и Натп. Стојановићевим II. бр. 2472., 2473.; Вач. Вили II., 189. — 8. јунија 1725.

² О томе говори натпис на јужној страни ман. куће, између кухиње и летње трапезарије, издан у „Зап. и Натп.“ II. бр. 2398.; Вач. Вили II., 190.

³ Опширније у натпису над зимском трапезаријом, изданом у „Зап. и Натп. II. 2828; Вач. Вила II, 189.

делко, Василиј Стајић и Богдановић⁴ из Шанца Петроварадинскога себи и својој фамилији живим и усопшим вјечни спомен, церков соборнују покрива, звоницу⁵ от основанија воздвигоша и звоно великое в неј поставиша. Посљеди же јегда паки наново с плехом покровена, тогда у покров 100 дуката дадоша.“

Тако се мало по мало опорављао манастир и подизао после страшнога споменутог пожара, који га је до темеља разорио. И касније су се извађале веће или мање оправке и градње у манастиру и изван њега. Ми ћемо споменути, опет по записницима, само неке оправке, које дајају у време архимандрита Пахомија. Тако у „Репорту“ од 31. дец. 1760. јавља архим. Пахомије с братством Митрополиту, између осталог, да су „дали сећи фатове у долњем гају ради цигли, на пролеће што би направили за 100 хиљада и испећи и от оних с допушченијем и с помошчију их Екселенцији нужнија и неимущија справити, то јест: мешаоницу, качару, казанџиницу, момком собу и шчалу за коње.“ То је све било довршено у лето следеће 1761. године. Још пре тога, 19. маја 1759., договара се архим. Пахомије на братској седници с братством о покривању ћелија. Тада и „погодбу совершише с мајстром Радивоем Обреновићем и с друштвом јего за 80 фор. у готову новцу, кроме: 300 ока брашна, 60 ока соли, 14 ока сланине, 3 хакова вина, хаков ракије и 15 ока таране“

Неколико година после тога решено је у братској седници 26. јуна 1763. да се „подзида воденица горња тополска“, ради чега је „креч и проче материје прибављене. На салашу кухиња момачка, обори и гумно, наслон свершен и кућа калугерска почета. Средњу воденицу тополску, докле дође отац архимандрит, договорисмо се разметнути, понеже ливаде много поквари, а ползе от ње никакове, а долња на среду да премести се. Трапезарију велику договорисмо се да направимо с чамовом даском, понеже њест растове. Употребисмо на то 31 дукат от пута Мојсеова на даске и ексере.“ Осим трапезарије намерни су — као што читамо у „Репорту“ од 31. дец. 1764.,

⁴ На другом месту стоји Недељко Богдановић со братом Стаичем и Василием. Архим. Крстић их назива само: Стајић и Богдановић.

⁵ То је садашња ман. куда, која је одељена од цркве и спојена с ћелијама. Висока је 16 хвати. Сазидана је по Крстићу 1726. г.

— „ашче би възможно било, и ћелије от севера подигнути,“ те ради тога јављају у истом „Репорту“ Митрополиту, да „имају намјерение што би циглану справили и испекли“ То су своје „намјерение“ извели следеће године у октобру када се „ћерпића направило 100 хиљада и испечено и смештено код манастира со северне стране“, тако да су већ 29. марта 1766. год. могли у „Репорту“ своје јавити, да су оправке велике трапезкрије предузете, да су погодили мајсторе, да им „репарира саз дувар с пола и изнутра и да нам рис направи за нозе ћелије от северне стране кое јесмо намјерени правити, и тогда погодбу са шним да учинимо, за кое и земљу са северне стране износимо от ћелија.“ „Земљу око манастира“ — јављају после 6 месеци у „Репорту“ — „износимо и олукe от источне стране испод ћелија јесмо от цигле на ћемер свели, куда ће вода проходити и совершили.“ Но ћелије те године не свршише, јер се у „Репорту“ од 28. јуна 1767. туже, како ћелије још увек зидају, али „материје нећемо имати за доста како за зид, тако и за покров.“ Да ли су ту „материју“ касније набавили — не знамо, само видимо из извештаја архимандрита Викентија и протосинђела Петра од 22. авг. 1767., где се — уз вест, да „кућу котора близу села направљена рад калуђерица, јешче не покварили (башчован у њој седи)“ — јавља: „да ћелије још нису свршене, али су добили заповест да их до зиме сврше.“ Та је заповест свакако извршена, јер већ 12. априла 1773. „бист договор за оправљање ћелијах от западне стране.“

Исто тако је „договор“ био и пре тога, 20. марта 1765., „за направљење куће, која се хоће правити на Шелеврэнцу код баре заради чување баре и, ашче би се подзидала бара, и воденице направити иждивением христијан.“ Но када су и да ли су се управо ти „договори“ у дело приведени, о томе није у записницима забележено. Зато и прелазимо преко тога, па ћемо укратко изнети податке за *материјално стање* манастира у овом перијоду времена.

У поменутоме извештају у 20. јан. 1771. читамо: „Вије манастира у једном реду чамодитсја мешаоница, једина соба и шчала зидом устроена. Једин дом с двјема собама зидат ради приходских страних, један хамбар,

једна шупа ради кола, један вирцхауз у прњавору. В сем монастирје обрјетајутсја у јего ограничију между хантами ораћа, косаћа и виноградска земља. Грунт монастира сего состојит у окружности между хантами на примјер 5 сахати. Винограда имјеет сеј монастир мотика 99, шлива дрва 1600, воденице две на собственом грунту, две на пустари Банковци на грунту архиеп.-митрополитском, једна на грунту хершафта илочког имјеет. Такожде сеј монастир риболовну бару, зовому Кувалову, на грунту вароши Карловаца.“

Споменути „вирцхауз у Прњавору“ давао је манастир под аренду. „За бирцауз“ — читамо у седничком записнику од 30. нов. 1758. — „наново погодисмо под аренду са Јанком Георгијевићем из Карловаца за годину дана и башчу за паланком за 100 фор.“ Исто тако је давао под закуп и бару Кувалово. На братском сабору 6. авг. 1755. склопљен је између манастира и закупника (Томе Манојловића и Антонија Стојшића) овакав контракт: „От баре Кувалова, коју погодисмо ми низу именовати под аренду, за једну годину аренде да платимо монастирожитељем 200 фор. и словом велим двеста форинтов, окром рибе, а рибе монастирцем за једин год 1000 и 500 ока, ако би се когда и мало рибе трефило, а монастиру је за потребу, то монастиру да имамо дати равно и у двор а за њихове новце. Се сочинисмо за болшу сигурност лета 1755.“ Но две године после тога, на сабору 23. јан. 1757., одлучише „у напредак више не давати под аренду Кувалово, но по једнаго брата нареждивати тамо да стоит и да позорствуе.“ Те је године (20. фебр.) одређен јеромонах Никодим за настојатеља на Кувалову.

Осем Кувалова имао је манастир баре између Кувалова и Дунава: Ваљерковачу, Пањевицу са околним риболовним барама. Те су баре дали, уговором од 15. дец. 1768. у закуп житељима чортановачким: Димитрију Протићу, Стојану Стојединовићу, Авраму Поповићу и Максиму Ђурину под погодбом, да они манастиру „дају рибе на поле“, затим „да без нас никада не лове, нити без нашег знања да не међу какве справе, с чим би се могла риба хватати“ и још да им плате 6. фор. до Ускрса.

Што се тиче *шуме и дрва* у томе су, изгледа, тада оскудевали. Тако у 5. тачци „Репорта“ од 1. апр. 1758. тужи се братија

„да их великаја нужда принуђава јавити што все конечно оскудни јесми и не имамо где дервета отсјећи за потребу обшчују како за кујну, тако и за мешаоницу. А прошасте зиме јесмо све заграде, кромје једне башче, изложили и толике орахе изсекли, преко 200 дрва. Тако доста и шлива, и не имамо прилике, нити знамо како ћемо сја у напредак владати без дрва, за које с великоју понизностију и молением припадајушче к превасходству вашему, што би архиеп. милост на нас показали и како би и којим начином и со тим недостаточеством могли себи имати, а Каменичани и Буковчани дају нам шуму под аренду, а на другој страни све је нам далеко шума.“

„Нужду велику имамо за дрва“, — туже се исте године 29. децембра опет у „Репорту“ Митрополиту, — „и гај долњи сечемо на кујну, мешаоницу, гостилницу, ракициницу и весма јесмо га исекли.“

Та их је невоља — или као што сами на једном месту пишу: „скудост шумска“ — пратила и после, јер ма да су имали „своих собствених шумах“, ипак „доволство обшчеству нашему учинити невозможно јест.“ Ради тога су морали узимати по неколико јутара шуме под аренду од околних планинских села или манастира.

Да се види, колико је манастир у овом перијоду од прилике добивао прихода са свога „грунта“, исписаћемо из записника неколико завршних рачуна, које је братство подастирало Митрополиту на свршетку сваке године у својим „Репортима“.

Године 1761. имао је манастир: жита 200 мерсва, зоби 60 мерова, кукуруза 40 талига, вина 160 хакова, ракије 18 хакова. Чист приход био је: 2019 фор., расход 1878 фор. „Дуга јошче неисплаћена“: 60 фор.

1762. год.: Приход: 2794 фор. 9½ кр; расход: 2794 фор. 9½ кр. Дуг: 126 фор. Вина су имали 300 хакова, ракије 40 хак., говеда, мали и велики 771, волова теглећи 12, коња у ергели 64, теглећи коња 9. кошница 300, коза мали и велики 79, свиња мали и велики 84, тађига 3.

1763. год.: Жита 200 мерова, кукуруза 60 тађига, овса 20 мерова, вина стара и нова 260 хакова, ракије 16 хак. На салашу говеда мали и велики 160, коња у ергели 80, оваца 200, коза 90, свиња 80. Дуг: 400 фор.

1764. год.: Вина новог 350 хак., ракије нове 45 хак., жита од десетка 60 мерова, овса 70, говеда 140 глава, коња 13, оваца 230, коза 113, кермака 90, кошница 60. Приход: 2397 фор. 50 нов.; расход: 2388 фор. 30 новч.

1765. год. Жита 200 мерова, кукуруза 30 таљига, овса 30 мерова; вина новог (остављено) хакова, ракије 30 хакова. Приход: 3190 фор. 25¹/₂ нч.; расход: 3192 фор. 82 нч. Дуга јешче имамо неисплаћена: 200 фр.

1766. год.: Жита 220 мерова, овса 20 мерова, кукуруза 30 таљига, вина 300 хак., ракије 20 хак., на салашу марве 60 глава, у ергели коња 40, оваца 50, свиња 30. Воденица 4. Приход: 3112 фор. 60 нов., расход 3112 фор. 40¹/₂ нов. Дуг: 200 фор.

1767. год.: ?

1768. год.: Жита 300 мерова, кукуруза 30 таљига, вина 300 хак., ракије 20 хакова. Приход: 3141 фор.; расход: 3114. фр. 40 нов.

Колико је и на што манастир трошио од свога годишњег прихода, види се из „Рапорта“ од 31. децембра 1772.

П р и х о д:

От обадве цркве	479	фор. 75	нов
„ милостиње	728	„ 97 ¹ / ₂	„
„ аренде	299	„ 58	„
„ вина	206	„ —	„
„ ракије	213	„ 19	„
„ марве	604	„ —	„
„ жита	195	„ 85 ¹ / ₂	„
„ Кувалова	890	„ 12	„
Сума	3617	„ 47	„

Р а с х о д:

Обе цркве	59	фор. 20	нов.
Братство	703	„ 58	„
Зданије	861	„ 99 ¹ / ₂	„
Виноград и дјелатеље	477	„ 94 ¹ / ₂	„
Слуге	285	„ 52	„
Кујну	444	„ 27	„
Кувалово	227	„ 97	„
У разлику	531	„ 54	„
Сума	3692	„ 02 ¹ / ₂	„

1773. год било је: жита 185 крста, кукуруза 898 кола, овса 104 крста, вина 350 хакова, ракије 35 хакова.

П р и х о д:

Од обадве цркве от кивотов	334	фор. 59	нов.
„ милостиње	906	„ 60	„
„ аренде	175	„ 73 ¹ / ₂	„
„ вина и ракије	764	„ 18	„

„ жита и марве	745	„ 35 ¹ / ₂	„
„ Кувалова	873	„ 95	„
„ разликија којекакова	127	„ 39	„
Сума	3927	„ 80	„

Р а с х о д:

Церков	68	фор. 99	нов.
Братију	454	„ 82	„
Зданије	1451	„ 94	„
Винограде	511	„ 17	„
Слуге	317	„ 13	„
Кујну	449	„ 93	„
Кувалово	124	„ 34 ¹ / ₂	„
Разлику	463	„ 51 ¹ / ₂	„
Сума	3995	„ 84	„

1774. године било је: од винограда манастирских 339 хакова, а од десетка 495 хакова, ракије како шљивове тако и комовице 73 хакова, от воденица ушура жита и кукуруза 2000 ока. Целокупан приход ове године износио је 4905 фор. 57 нов. а расход: 4905 фор. 89¹/₂. Осим тога задужили су ове године 628 фор. и то:

Дуга различног што смо узимали, а не исплаћено, како чивутину у Град 450 фор.; на Кувалово што је узимано 163 фор.; слугама исплаћено 115 фор.

Према овоме би цео дуг те године износио не 628 фор. него 728 фор.

Много више је био манастир дужан г. 1771. „Манастир должен јест“ — читамо у познатом извештају поменутих игумана од 20. јан. 1771. — „у Банату из села Иланце Миловану Грујићу, жеже позајмили от јего без залогѣ љета 1764. платити фатове ради цигљане — — — — — 200 ф. —

Такожде у Новоме Саду господару Лазару Богдановићу должни што позајмили без залогѣ љета 1766. за исплатит цигљану — — — 208 ф. 20 н.

У Нови Сад господару Давиду Рацковићу што позајмили за исплаћиване нововодружених келија 1767. љета без залогѣ — 300 ф. — н.

Госп. Атанасију у село Крушедол што от јего узимали из дућана хеспана на љето 1770. должен јест — — — — — 54 ф. —

Јевреју Хершлу у Петроварадину от еспапа што узимали ради одјејанија братиј љета 1769. и 1770. — — — — — 88 ф. 16 н.

Дунђером што су покрили хамбар и правила — — — —	30 ф. 12 н.
Тишлеру у Руми рестанције што правило на Ђелије нова врата	20 ф. 15 н.
Колару у Шанцу петроварадинском — — — — —	15 ф. 8 н.
Колару у Руми што окивао кола	15 ф. 7 н.

Сума сумарум 940 ф. 78 н.

(Продужење се.)

ЛИСТАК.

Вести.

Избор шабачког владике. Архијерејски је сабор у Београду обавио 22. о. м. избор шабачког владике и за владика је изабрао архимандрит *Сергије Ђорђевић*, повоименовани настојник српског подворја у Москви.

Новоизабрани је владика Сергије свршио у Русији духовну академију, био је предавач у богословији, и пре кратког је времена произведен за архимандрита. Нови владика није се до сада нигде показао, осим што га хвале као смерног калуђера и повученог човека.

Дај Боже, да му црква и свештенство лебде пред очима и леже на срцу, и као млад архијереј треба сву своју силу и знање да посвети цркви и свештенству, од чега много и много зависи напредак и благостање Србије.

Новоизабрани је владика Сергије посвећен у Београду 25. о. м. за владикау.

Дар цркви. Госп. *Истирка Јанков рођ. Петровић*, завештала је прошле године модошкој цркви сав иметак свој, који се састоји из 7000 К па је од тога 28 септ. т. г. црквеној општини посредством месног свештеника г. Ивана Алексића 4000 К ради рављања иконостаса уручила.

Изјава саучешћа. Сем наведених изјава саучешћа за умрлим арх. Иларионом Руварцем, изјавили су браћи покојниковој саучешће Арх. Административни Одбор и Патронат Монашке школе, а брату Димитрију високопреосвећени Г. епископ вршачки *Гаврило Змејановић*, који се у време смрти Иларионове налазио у Липику, тешко болујући од реуматични и неуралични појава у десној руци, да није могао 5 недеља пером владати, и парох В. Маргитски г. Максим Вујић.

Парастос архимандриту Илариону Руварцу. У манастиру Гргетегу одржан је 17. о. м. четерде-

сетдневни парастос архимандриту гргетешком Илариону Руварцу, ког је приредило братство манастира Гргетега.

По одржаној св. литургији, отпочет је парастос под началством Високопреосвећеног г. епископа бачког *Митрофана Шевића*, уз суделовање два архимандрита, четир игумана и управитеља, и по једног протопрезвитера, протосињела, јеромонаха и јерођакона.

На парастосу је присуствовала и Његова Светост Преувшени Г. српски Патријарх *Георгије Бранковић* и леп број интелигенције, трговаца, занатлија и ратара из Руме, Ирига, Нерадина Карловаца и прњавора.

По свршетку је парастоса осветило Његово Високопреосвећенство надгробни споменик — пирамиду мраморну, ког је подигла управа своје многогодишњем настојатељу.

Споменик је својом лепотом и израдом све изненадио, а стао је само 1400 Кр. заједно са оградом.

Лепо је и похвално је, што је братство манастира Гргетега јеромонаси г. г. Атанасије Вујичић намесник, Гедеон Петанек епископ, Никодим Сележан и јерођакоп Виктор Љубичић са привременим управитељем г. Јосифом Јовичићем игуманом В. Реметским, који је много година пробавио уз арх. Илариона у Гргетегу, и био му не само десна рука, него га је у његовој дугој болести, која се годинама протезала синовски послужио, надгледао и водио у купке — онако леп споменик подигло.

Арх. Иларион дође до споменика, а кад ће доћи до њега народни љубимци др. Светозар Милетић и др. Јован Змај?

Нешто се њиховим „обожаваоцима“ не хита, што је и појмљиво, јер би они морали понајвише на њихове споменике дати, а познато је, да су они на давању шкрти, а на речима и изјавама и сувише издашни.

Братство је манастира Гргетега приредило за учеснике при парастосу — којих је било око 50 — богат ручак, а тако исто и за народ и за сиротињу, те је сваки отишао кући задовољан.

Његова је Светост нашла у славу архимандрита Илариона, а његов школеки друг г. др. Михаило Полит управник „Браника“ напио је своје другу од пола столећа, нагласивши његов рад као историчара, који је целог свога века истраживао истину, а и као врлог Србина, за ког се може рећи, као и оно за Димитрија Давидовића, да је био „сав Србин“.

Да је г. Полит у своје време, док је његова

страшка била у власти, слушао речи свога друга Илариона, који му је не једном предрекао, нашто ће изићи и како ће се и како се мора свршати онаква радња и либерала и радикала; било би код нас много што — шта друкчије.

А сад је доцкан! Сад може и г. Полит а и сви истински пријатељи наше цркве и народа колико хоће јадиковати, и више ништа.

А од јадиковања није помоћи ни цркви ни народу!

Њима може помоћи једино паметан рад, а тога не може бити поред данашње наше поцепаности и жалосних прилика наших.

Прво би се морале код нас распаљене страсти стишати, и тек тада приступити паметном раду.

Свечано отварање универзитета. 2. (15.) Окто-отвориће се свечано — по одређеном распореду — српски Универзитет у Београду.

О петом су отварању једни извештени, а други позвани, а у првом реду позвани су на његово отварање сви европски универзитети.

Како београдске новине јављају, до 25. о. м. није се ни један универзитет одазвао позиву, нити је јавио да ће на његово отварање кога изаслати, него су већином писмено поздравили његово отварање.

Лепо је од ректората српског Универзитета, што је позвао све европске универзитете на отварање његово, ал је за осуду, што није позвао и најстарије овострани просветне српске заводе, који имају неоцењених заслуга за српство и српску науку, а то су карловачка гимназија и богословија.

Истива, ректорат се извињава због ограниченог седишта у дворани универзитетској; ал ако и за кога, а оно се за њихове преставнике требало постарати за место.

Отварању се српског Универзитета мора сваки Србин обрадовати, па му се и ми радујемо и желимо, да се бар у њему достојно негује наука, а уз њу и љубав својој цркви и народу, што до сада на досадашњој великој школи, а особито ово последње време, није неговано.

Ако ико, српски Универзитет треба да послужи као пример, како треба своју цркву и свој народ љубити, а у то име кличемо: сретно отварање српског Универзитета!

Промена уредништва. Избором новог митрополита у Србији, наступио је нов правац — курс — у „отачаственој цркви“.

Што се све до скоро веровало и држало за не могуће, то је наступило.

Г. прота *Алекса Илић* досадашњи многогодишњи уредник и издавалац „Хришћанског весника“,

изабрат је једногласно на предлог св. архијерејског сабора од главног одбора свештеничког удружења за уредника „*Весника српске цркве*“, листа свештеничког удружења, и то уз услов, да обустави даље излагање свога листа.

Ако ће овај избор послужити за стишавање досадашње распре између јерархије и једног дела свештенства — на челу с протом *Алексом* — и наступе у отачаственој цркви са свим друга времена; ми се тој промени од срца радујемо и поздрављамо је са жељом, да та промена и избор у истини буде од користи и цркви и свештенству.

Уредник: **Димитрије Руварац**, протојереј.

Богословско књижевно друштво „Слога“, врло учтиво умољава све оне, који до данашњег дана нису подмирили свој *рачун* за примљене књижице „Ускре Господа Исуса Христа“, нека га изволе у најкраћем року подмирити.

У Ср. Карловцима 24. септ. 1905. год.

У п р а в а.

Књижевне вести.

Изашла је из штампе — управо довршена је — „*Асиасија*“ роман из живота старих Јелина. Написао *Роберт Хамерлинг*. Превео *Јован Грчић*.

Све три свеске стају само 3 Кр. и могу се добити или код самог писца, или у књижари Браће Поповића у Н. Саду.

Послате књиге на приказ.

„*О раскошу (моди) и осталим штетним обичајима и навикама нашим*. — Предавао у Дарувару 17. Маја 1905. на осмом конгресу српских земљорадничких задруга *Радослав Марковић*, парох ипђијски“. — Загреб 8^о 37. Цена 10 филира.

Предавање ово г. Марковићево, сваки свестан Србин мора одобрити и рећи му евала! Све је *онако*, као што је г. Марковић у своме предавању рекао, и оно што је он рекао, речено је до сада толико и толико пути и ако не све на једном месту.

И као што је на жалост по српском обичају све оно, што је у том погледу речено, речено у ветар, бојимо се и не само да се бојимо, него смо потпуно уверени, да ће и предавање г. Марковићево, које је штампано у 15.000 примерака пролетити поред нас као оно ветар.

Зло, које се уселило у наш народ, и које га сатире, и то не само код ратара и ратарских девојака и жена, него и у све слојеве нашег народа,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

таког је јаког корена ухватило, да се оно не да излечити простим предавањима.

По нашем мњењу, нуждан би нам био народни збор, на који би дошли изасланици — и мушки и женски — из свију наших крајева, и на њему да се искрено и својеки поразговоримо и договоримо, шта и како треба да радимо, да се сачувамо од пропасти, која нам предстоји.

Да не би и на тај збор, као и на остале зборове политичне, од којих нема нико други какве хасне до ли железница, лађе и гостопиначари — већином туђунци — и држава (од телеграма) и што су се по неки — обично увек једни и исти — народни трибуни мало са својим родољубљем — које се састоји из голих фраза — разметали, дошао што-но реч и позван и непозван, требало би из сваког котара и града да дође по четворо односно осам и то (све по једно мушко и једно женско) од интелигенције, трговачког, занатлијског и ратарског сталеза, те да се на њему, без икаквих фраза озбиљно договоримо, шта треба да радимо да се одржимо и сачувамо од даље пропасти.

Ударио је већ једанаести час и крајње је време да дођемо к себи и да сазнамо нашу моћ и наш положај. Па кад по данашњем уређењу, нисмо у стању ни у једном граду поставити Србина пандура, што се онда размењемо са својим програмима и политичним странкама!

Не варајмо ни себе ни народ и пођимо једном путем и правцем, којим смо требали давно и давно поћи.

Не удајмо се ни сувише у српске новчане заводе, који су нам скоро тако исто криви нашој пропасти, као и туђински.

Наш свет је и сувише лакомишлен и сувише се лако задужује, па задужио се он — без нужде и улудо — код српског или туђинског завода, и продао му сермију српски или туђински завод, то је све једно.

Ми рекосмо своју, а на меродавницима је и вођама народним изведење овог нашег предлога. Д. Р.

Књижевни огласи.

ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИКА

ЗА УЧЕНИКЕ СРЕДЊИХ ШКОЛА
САСТАВИО

Александар Живановић.

Цена је књизи К 1:20 — Обраћамо пажњу г.г. православним катихетама на ову школ. књига која је прописана као школски учебник на средњим школама.

Српска Манастирска Штампарија.

Изашла је из штампе нова књига

ВЕЛИКИ ТИПИК

то јест

УСТАВ ЦРКВЕНИ

која садржи правила сваке поједине службе, свих празника Христових, Богородичних и светих, као и правила из Тријода посног и цветног и других чинодјејства црквених.

По верним изворима допунио, посрбио и с благословом и дозволом Светог Архијерејског Синода саставио протојереј Василије Николајевић.

Друго поправљено издање.

Цена је књизи у броширану увезу 4 К
у тврдом 5 К.

Добити се може искључиво само код потписане штампарије.

Препродавцима и књижарницама дајемо
уобичајени ратат.

У Срем. Карловцима 1. Септембра 1905.

Српска манастирска штампарија.

Изашла је из штампе нова школска књига, под насловом:

ШКОЛСКА ДЕЦА

НА

СЛУЖБИ БОЖЈОЈ

УПУТСТВО

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ УЧЕНИКЕ СРП. ОСНОВНИХ ШКОЛА

као да у св. цркви на богослужењима суделују.

Издање Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. — Цена је књизи 20 потура.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. 188. ех 1905/6.

1—1 77

Званична објава.

Потписана управа проглашује овим уништењима свједоцбе о годишњем успјеху, из-

дане г. Вишковићу Жарку из Петровасела, бачке дијецезе, за I. и II. годину богословије, пошто је истоме на његову молбу данас, под горњим бројем, издала дупликате истих свједоцаба.

У Карловцима 26. септ. (9. окт.) 1905.

Управа прав. срп. богословског училишта.

Број 747/К. в. 594. ex 1905

2—3 73

Е Д И К Т.

На бракоразводну тужбу Љубомира Цвијановића из Тројеглаве, парохије грубишнопољске, против супруге му Милке рођ. Босанац, сада непозната боравишта, овим се речена Милка позива, да у року од три мјесеца, рачунајући од дана првога уврштења у новине, епарх. конзисторији овој или сама лично предстане или мјесто садањег свoga пребивања пријави, јер ће се у противном случају ова бракоразводна парница и без ње окончати.

Из сједнице прав. срп. епарх. конзисторије у Пакрацу, 23. августа (5. септембра) 1905. год. држане.

Предсједништво.

Ad бр. К. 138/515 ex 1905.

2—3 75

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на упражњену парохију у Беркасову VI. плаћ. разреда. Рок стечају до 15. октобра по ст. к. о. г.

Компетенти имају своје инструисане молбенице путем надлежних протопрезв. звања овој конзисторији поднети.

Из седнице арх. конзисторије држане у Карловцима 31. маја (13. јунија) 1905.

Предсједништво.

Ad бр. К. 875./711. ex 1905.

С Т Е Ч А Ј 64, 3—3

Расписује се стечај на место личног парохијског помоћника јереју Теодору Миковићу, пароху II. плаћеног разреда у Трпињи.

Исти помоћник уживаће половину свију прихода осим стана. Рок стечају до 30. септембра о. г. по ст. кал.

Компетенти имају своје инструиране молбенице путем надлежних протопрезвитератских знања овој конзисторији поднети.

Из седнице архид. конзисторије, у Карловцима 26. јула (8. августа) 1905.

Предсједништво.

Ad број К. 925/695 ex 1905.

С Т Е Ч А Ј. 65, 3—3

Расписује се стечај на упражњену парохију у Јединцима IV. плаћеног разреда. Рок стечају до 30. септембра по ст. кал. о. г.

Компетенти имају своје инструиране молбенице путем надлежних протопрезв. звања овој конзисторији поднети.

Из седнице архид. конзисторије у Карловцима, 26. јулија (8. августа) 1905.

Предсједништво.

Ad бр. К. 599/106. ex 1905.

1—3 78

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на упражњено парохијско место VI. разреда у Шиклушу. Молитељи имају своје ваљано инструисане молбенице путем претпостављених им власти до 18. (31.) новембра 1905 г. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Сент-Андреји 1. (14.) септембра 1905.

Предсједништво.

Број 1174/IV. 1905.

1—3 79

Н А Т Ј Е Ч А Ј.

Према 16. тачци закладног писма блажене памети АЕиМитрополита сарајевског, високопресвештеног Ђорђа Николајевића од 2. (14.) фебруара 1893. овијем се расписује натјечај на једну стипендију из његове закладе у своти од 640 К, одређену за слушаоца којег свеучилишта у Аустро-Угарској.

Компетовати могу Срби, младићи православне вјере, родом из Јаска (Сријем), а ако таквих неби било Босанци и Херцеговци.

Натјечатељи имају своје молбенице, овој АЕиМ конзисторији до 1. (14.) новембра 1905. поднијети и молби приложити:

1. Крени лист;
2. Свједоцбу о добро положеном испиту зрелости односно index и свједоцбе о колоквијама;
3. Свједоцбу лијечничку да су здрави;
4. Свједоцбу сиромаштва и
5. Свједоцбу парох. звања о владању свом и својих родитеља.

У Сарајеву 21. септембра 1905.

Предсједништво

српско прав. АЕиМ конзисторије добро босанске

Николај с. р.

ДРУГИ ОГЛАСИ

Једина продаја за Хрватску, Славонију и Ријеку
ИЗВРСТНИХ АУСТРИЈСКИХ ЦЕМЕНТНИХ ПРОИЗВОДА
БЕРНАРДО БРАУН и Комп.,
 Телефон: 528. **РИЈЕКА.** Брзојав: Бернардо Ријека.

разашиле **ПОРТЛАНД И РОМАН-ЦЕМЕНТ** признате безприкорне врсноће испод данашњих тржних цена.
ГРАДИТЕЉЕ **БЕТОН-ГРАЂЕВНЕ ПОДУЗЕТНИКЕ**
ПРОИЗВОДИШТЕ ЦЕМЕНТНЕ РОБЕ **ТРГОВЦЕ ГРАЂЕВНОГ МАТЕРИЈАЛА.**
 молимо да у својем властитом интересу прије него своје потребе за будућу годину покрију, особито на наше јесенско распачавање приченају, јер ће нам тако бити омогућено ванредно повољне купове за год. 1906. закључити.
 63, 3-5

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА

У **ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ**
 препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у овакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем
 од мене изнађена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона,
 која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре ζ провиђена и като имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоле за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. —

15—24, 8. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленаарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленаарском медаљом.

„Српски Снон“ излази сваких 15 дана на 2 цела тазака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Поједини бројеви 40 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остала рукописи уредништву „Српског Снона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 филири од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не пријају. — Рукописи се не враћају.

Све спорове овога листа у ствари претплате или других потраживања решава котарски односно опћински суд у Карловцима.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима. 617. 1905

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА